ATEITIS

1961 NR. 3
KOVAS

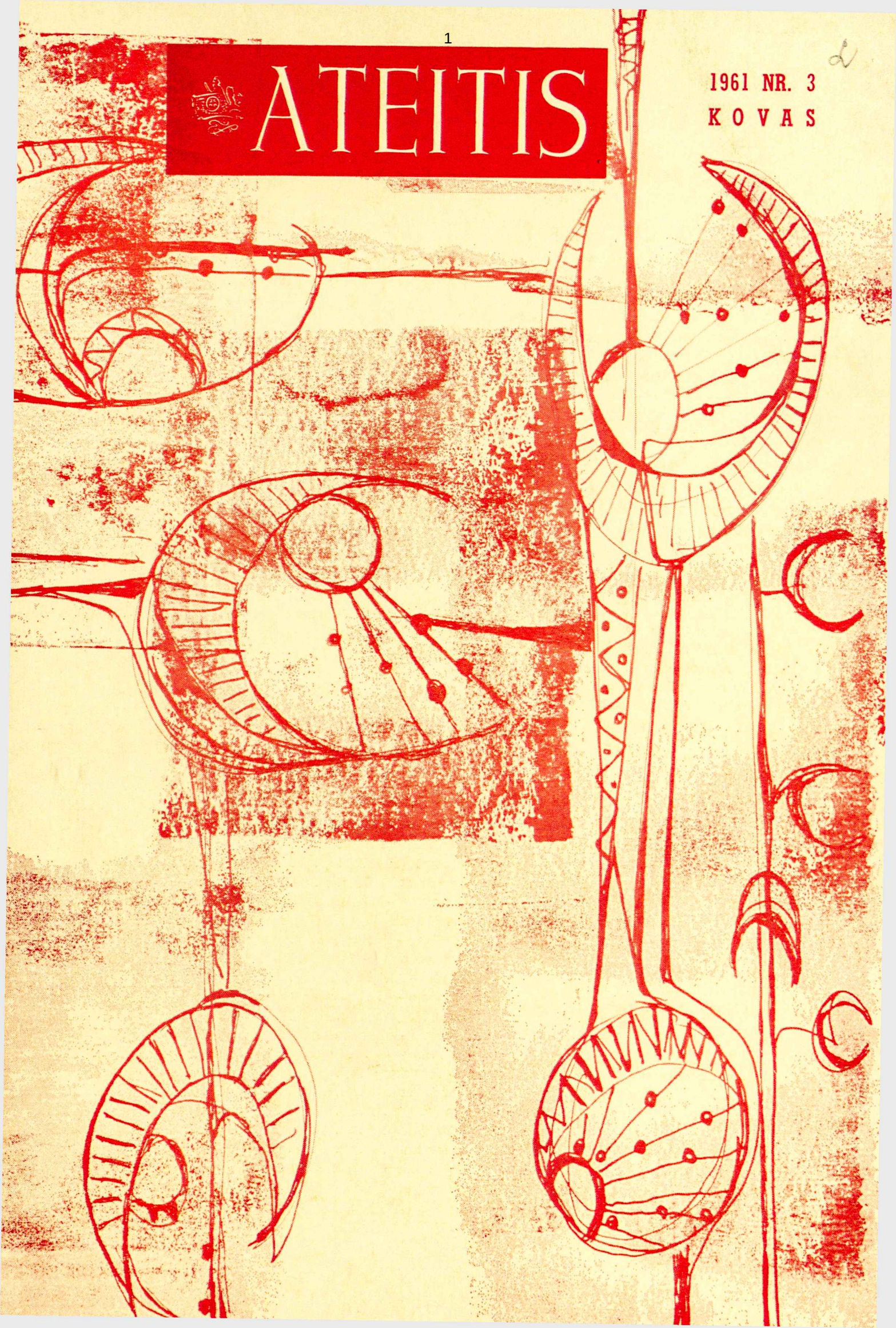

ATEITIS 1911 — 1961

1961 METAI Nr. 3

KOVAS - MARCH

★

Redakciniai Kolektyvai:

1. Rimantas Rudys, Dalia Kolbaitė, Janina Konaukaitė, Jonas Račkauskas, Rimantas Repšys, Romualdas Burneikis, Danutė Maciūnaitė, Algis Urbanavičius, Sigitas Leimonas.

2. Rimvydas Šliažas, Dalia Kučėnienė, Dalia Indreikaitė, Veronika Tijūnėlytė, Petras Kaufmanas, Ramūnas Motekaitis, Jonas Šalčius, Angelė Katelytė, Giedrė Jankonytė

Šį numerį redagavo antras kolektyvas

Redakcijos adresas:

ATEITIS — Redakcija
4105 So. Albany Ave.,
Chicago 32, Illinois
Tel. VIrginia 7-7153

Prenumerata metams $5.00
pagal JAV dol. kursą.
Garbės prenumerata metams $10.00
Atskiro numerio kaina 50¢.
Administratorius Vytautas Šoliūnas

Administracijos adresas:

ATEITIS Administracija
5254 So. Trumbull Ave.,
Chicago 32, Illinois

★

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association.

„ATEITIS"

5254 South Trumbull Avenue
Chicago 32, Illinois

★

Subscription $5.00 per year
Single copy 50¢.

Second class postage paid at the Chicago Post Office.

★

TURINYS

J. Kidykas, S.J. — Fatali klaida 97
Prel. M. Krupavičius — Ateitininkų organizavimosi pradžios bejieškant (Tąsa) 100
Antanas Vaičiulaitis — Aldonai Teresei (eil)) 102
L. Andriekus — Regėjimas (eil.) 103
Jurgis Gliauda — Rytas (eil.) 104
Kotryna Grigaitytė — Užkris (eil.) 107
Jurgis Gliauda — Neišvengiamoji (eil.) 111
Jurgis Gliauda — Ikaro abejonė (eil.) 112
Liauda — Medis (eil.) 114
Dalia — Laikrodis (eil.) 115
„ — Bausmė (eil.) 115
„ — Snaigė (eil.) 115
Evaristas Lukšaitis — Gegužio Penktoji (eil.) 115
„ — Senieji metai (eil.) 115
Linas — Malda (eil.), Paguoda (eil.), Rytas gamtoje (eil.) . . . 116
Adolfas Šmitas — Ateitis (eil.) 116
Česlovas Grincevičius — Velykų dovanėlė 117
Jurgis Gliauda — Žuvėdra (eil.) 118
Bronius Zumeris — Dvidešimtas amžius, Paskutiniai pasiuntiniai, Knyga, Mokykla 121
Bronius Zumeris — Pirmasis susitikimas su **Ateitimi** 122
Dr. Kazys Pemkus — Ateitis okupacijos išvakarėse 122
Vytenis — Per prizmę 123
Spaudos puslapiuose 124
R. — Nepatiko 125
Korespondencijos 126
Aukotojų sąrašas 128

Viršelis **Giedrės Jankonytės**

FATALI KLAIDA

J. KIDYKAS, S.J.

Pastaba: Rašiniui pasinaudota: B. Haering: Das Gesetz Christi, E. Wewel Verlag. Freiburg i Br., ir A. Riedmann: Die Wahrheit des Christentum II t. Herder.

Nesiskaityti su tikrove yra fatali klaida. Stačiai nežmogiška klaida. Nežmogiška todėl, kad visas žmogus ir visada yra tikrovės supamas, tikrovės panardintas, negalįs gyventi ne tikrovėje, kaip žuvis ne vandenyje. Sykiu, betgi, yra tikra, jog nevienas, rečiau ar dažniau, stengiasi ištrūkti iš tikrovės ribų: ar ją apeiti, ar jos nematyti, ar su ja nesiskaityti, ar bent savotiškai ją nuaiškinti. Kiek daug gyvena savo susikurtame, su tikrove prasilenkiančiame pasaulyje! Tai ištinka tiek paskirus asmenis, tiek organizacijas. Ta klaida, ar bent jos pagunda, nesvetima nė ateitininkams. Ji yra fatali, t. y. mirties geluonim besišypsanti klaida.

Keturios lemtingos tikrovės supa kiekvieną iš visų pusių, visur pastodamos kelią ir prisispyrę reikalaudamas dėmesio — Dievas, pasaulis, nuodėmė, Kristus. Reikalauja aiškiai, neišsisukinėjant atsakyti: "taip", ar "ne". Nuo to kiek kas tikroviškai apsispręs šitų keturių tikrovių atžvilgiu, tiek tikroviškas bus jo gyvenimas. Bandyt nors vieną jų apeiti, išvengti užangažuojančio apsisprendimo yra lygu gyventi iliuzijoje, ne tikrovėje. Tai neverta mąstančio žmogaus.

Trijuose ankstyvesniuose straipsniuose buvo pristatytas tikrovinis ateitininko nusistatymas Dievo ir pasaulio tikrovių atžvilgiu. Kaip Kūrėjas, Dievas yra vienui viena tikrų tikriausioji tikrovė, todėl absoliutus savo kūrinių valdovas. Todėl visų pirma ir bet kokia kaina Jis turi būti patenkinamas, Jo planai, ne žmogaus, truks plyš, gyvendintini. Pasaulis skirtas žmogui: padėt jam įgyvendinti Kūrėjo planus. Todėl pasaulis yra tik priemonė, ne savyje tikslas. Protingai priemone tiek tesinaudojama, kiek ji padeda ir tiek nesinaudojama, kiek trukdo tikslo siekti. Su šitom dviem tikrovėm bei iš jų betarpiškai plaukiančiomis išvadomis nesiskaitąs žmogus nėra valdovas, kokiu jam skirta būti, o yra vergas. Štai kodėl tikroviškai į pasaulį, į gyvenimą ir į savo uždavinį žiūrįs žmogus stengiasi būti indiferentas visų sutvėrimų atžvilgiu. Kitoks nusistatymas būtų tragiška iliuzija.

KIETI FAKTAI

Nereikia nė puskapio metų žemėje pagyventi, kad pastebėtum, kaip daug joje "visokios neteisybės, piktenybės, paleistuvystės, godulystės, nedorumo, pavydo, žmogžudysčių, barnių, vyliaus, nelabumo, apkalbėjimų, garbės plėšimų, įžeidimų, pasipūtimo, neklusnumo, neištikimybės, išdavikiškumo, nemeilės, nesantaikos, negailestingumo" (Rom. 1, 29 - 31), žiauraus išnaudojimo, kančios ir mirties. Nereikia laukti nė žilo plauko pajusti, jog visa ta skaudi tikrovė yra ne tik už mūsų, ne tik šalia mūsų, ne tik aplink mus, bet ir mumyse pačiuose. Visa tai liudija žmogiškojo gyvenimo ribotumą, menkumą, įtampą tarp proto ir aistrų, tarp ilgėjimosi orumo, amžinumo ir žemumo, praeinamumo bei mirties. Nereikia universiteto laipsnio suprasti, jog kaip tik šitie elementai, tartum vėžys, ryja gyvenimo laimę. Jie yra kieti, aštrūs kasdieniai faktai, į kuriuos per šimtmečius atsimušdama žmonija susižaloja ir kraujuoja visu savo kūnu. Net Markso teorijų pagrindan padėtoji kova už būvį nėra pirmoj vietoj kova su gaivališkomis gamtos jėgomis duonos kąsniui iš šykščios žemės įsčių išsiplėšti, o yra kova su skriauda, su neteisybe, su beširdiškumu, su piktanaudojimu, su godumu, su brutalia jėga... Tai, kartoju, yra kasdienė, kieta, apčiuopiama, neišvengiama ir nemaloni tikrovė.

KAIP SUSIDOROJAMA

Širdis piestu šoka prieš tą žiauriąją gyvenimo tikrovę. Savo buities gelmėse ir visa savo esme žmogus šitos tikrovės bijo, neapkenčia, jaučia jos neturint būti, su ja grumiasi, tikėdamasis kaip nors su ja susidoroti. Šitai kovai vadovauja ir religijos ir filosofai. Nors šitie ir anos siekia to paties išvadavimo, bet jų išvadavimo suprantamai yra tiek priešingi, kiek juoda ir

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

balta. Religijos teigia, jog pats žmogus negalįs išsivaduoti, jog kas nors kitas turįs ateiti ir jį išvaduot. Nuo religijos atitrūkę filosofai gi tvirtina, jog tik pats žmogus save išvaduosiąs, niekas kitas.

Gaila, kad šio straipsnio rėmuose nėr vietos aprašyti nekrikščioniškųjų religijų pastangas žmogui išvaduoti iš blogio tikrovės. Reikia čia pasitenkinti žvilgsniu į filosofų pagrindinę išvadavimo idėją ir į krikščioniškąją atpirkimo sampratą.

Nereliginės orientacijos filosofams aukščiau aprašytoji žiauri gyvenimo tikrovė nėra valinio žmogaus pasipriešinimo antpasauliškam Autoritetui vaisius. Nėr buvę sukilimo prieš Kūrėją. Jie nepažįsta ir nepripažįsta nuodėmės ir kaltės sąvokų, kokias atskleidžia Apreiškimas. Todėl tie filosofai atmeta išvadavimą "iš šalies", kad ir per Kristų. Tai esą neverta žmogaus. Kodėl? Todėl, kad kietoji blogybių tikrovė glūdinti arba pačiame kosme, kurį žmogus galįs reformuoti savo kūrybinėmis galiomis ir pastangomis, arba psichologinėje žmogaus struktūroje, kurion įeina nežinojimas, neišmanymas, klaidos, aplinkos įtaką, lemtis. Todėl, anot jų, žmogus išsivaduosiąs iš savo ribotumo padidindamas, pagilindamas bei praplėsdamas savo žinias mokslu. Nežinojimas ir tamsumas esą vienintėlis visų blogybių šaltinis. Anot kitų, ypač Kanto ir Fichtės, žmogaus išvadavimas įvyksiąs išauklėjant jį atlikti savo pareigas ir apvaldyti save. Karakterio suformavimas ir savęs išganymas — išvadavimas esą vienas ir tas pats reikalas. Dar kitiems, ypač humanistams, išvadavimas ateisiąs puoselėjant žmoguje pakankamai gražų, pajėgų huamniškumą, ugdant intelektą, stiprinant valią, sukilninant širdį. Eilei filosofijos laukuosna užklydusių psichologų, ypač psichiatrų, kaltės ir nuodėmės jausmai esą liguisti kompleksai. Juos įveikianti psichoanalizė, surasdama ir pašalindama tų kompleksų šaltinius. Moralinio gėrio ir blogio nesą. Esąs tik "behaviorism", t. y. vienoks ar kitoks elgesys, kurį tik reikią iš aplinkybių suprasti, išsiaiškinti ir pateisinti. Didžiausi bandymai išvaduoti žmogų iš skaudžiosios tikrovės vykdomi šiuo metu pramonės, technikos ir mokslo priemonėmis komunistiniame pasaulyje.

Visos šitos pastangos anksčiau ar vėliau sužlunga aukščiau suminėtų blogybių neįveikę. Kam nors kiek pasaulio istorijoje pasidairiusiam nežinoma jog didžiu humanizmu besididžiavusių, aukštuosius mokslus baigusių tarpe buvo ir yra žiaurių, aistros naikinamų, žmonijai pabaisomis virtusių asmenų, kai tuo tarpu menko mokslo, paprastų bet nuodėmę rimtai imančių ir su ja ryžtingai kovojančių kaimiečių ir darbininkų tarpe sutinkame kilnių, gėrį ir laimę skleidžiančių asmenybių. (Nekalbėkim čia apie šventuosius). Tai įrodo, jog pats žmogus neįstengia ir neįstengs išsikapanoti iš savo mizerijos bei ribotumo. Apaštalo žodžiais aprašytosios negerovės nėra tartum palaidos šiukšlės, kurios gera šluota ar stipriu oro siurbliu galėtum nužerti nuo žemės paviršiaus. Jų šaknys yra pačiame žmoguje, pačioje jo būsenoje, taip kad jas šluojant tektų sykiu iššluoti patį žmogų, ką juk ir daro komunistai su savo "neperauklėjamaisiais" piliečiais.

Šitie filosofai — vaduotojai daro aukščiau minėtą fatalią klaidą, jie nesiskaito, savotiškai nuaiškina, mokslo vardu suniekina nuodėmės ir kaltės tikrovę. Bet ar galima išspręsti realią proble-

KVIETIMAS

Balandžio mėn. 15 d. 7 val. po pietų įvyks, turbūt, didžiausias iki šiol buvęs LITERATŪROS KONCERTAS. Dalyvauja: K. Bradūnas, A. Vaičiulaitis, L. Žitkevičius, V. Bogutaitė, J. Švabaitė, D. Brazytė. A. Jakšto, B. Brazdžionio, V. Mačernio kūryba bus pertiekta aktorių. Solistė Valiukonytė papildys ir paįvairins programą savo skambia daina.

Auka už progą paklausyti šių rašytojų yra tik 2.50 dol. suaugusiems ir 1.50 dol. studentams ir moksleiviams. Kvietimus iš anksto galima įsigyti "ATEITIES" administracijoj, vietose kurios yra paskelbtos "Drauge", taip pat ir prie įėjimo.

Taip pat pranešu, jog 16 d. 10 val. iš ryto Tėv. Jezuitų Koplyčioje bus atnašaujamos Šv. Mišios už "Ateities" bendradarbius gyvus ir mirusius, bei jos skaitytojus. Tos pačios dienos vakare, t. y. 6 val. po pietų įvyks IŠKILMINGAS POBŪVIS. Pobūvio programoje: seserų Elenutės ir Onutės Blandyčių, duetai ir solo. Puikios vaišės. Prašau nepamiršti ateiti, gražioje ir jaukioje nuotaikoje praleisti keletą valandų, parodyti pagarbą "Ateičiai" ir ją paremti.

Kur galima įsigyti bilietus į šį pobūvį ir kiek jie kainuoja? Juos galima įsigyti, rašant arba skambinant p. E. Juknevičienei, 8741 So. Albany, Evergreen Park, Ill. Telefonas: GArden 4 - 9442, arba "Ateities" Administracijai, 5254 So. Trumbull Ave., Chicago 32, Ill. Telefonas: REpublic 7-7735, na, o svarbiausiai neatsisakyti, kai

MIELI SKAITYTOJAI IR BIČIULIAI

Keletos savaičių laikotarpyje esu gavęs nemažai laiškų iš skaitytojų, kurių mintis visų maždaug tokia: "Žiūrėk, kodėl Jūs išmetėt iš "Ateities" KREIVŲ ŠYPSENŲ skyrių ir vietoj jo įsivedėt „KREIVŲ VERKSMŲ" (rašomų administracijos) skyrių. Girdi, Kongreso Finansinė Komisija paskelbė "Drauge", jog Jums perdavė visą šūtį pinigų, taigi ar nevertėtų nustot verkšlenus".

Nenoriu aiškinti visos istorijos, kuri susidarė dėl komisijos netikslaus paskelbimo, taip pat gal ir ne ten kur reikėjo, bet noriu užtikrinti visus, kad "Ateitis" iš tos Komisijos nėra gavusi nė vieno cento. Administracijos prašymas paramos irgi nėra kreivas, nes „Ateičiai" jos tikrai reikalinga.

Jūsų visų tik neseniai gautas Jubilėjinis numeris, tikiu daugumos sutiktas palankiai, pagal gautus pareiškimus vertas įdėtų pinigų ir vargo. Administracija patenkinta turėjusi drąsos lįsti su šio numerio išleidimu vargo aruodan. Kaip iš jo išlįsti? Tėra vienas vienintelis kelias, Jūsų visų parama, kad ir kukli, bet visuotina auka.

Administracija

---

bus jie Jums kieno nors pasiūlyti. Auka už juos 5.00 dol. suaugusiems ir 3.00 dol. studentams ir moksleiviams.

Ačiū, skubu įsigyti bilietus ir iki pasimatymo koncerte ir pobūvyje.

---

mą ignoruojant nors vieną jos esminių elementų? Ar tai moksliška? Nuodėmė, kaltė yra žmonijos vargo ir jos išvadavimo esminis realus elementas. To nepripažįstant ne tik negalima išsiaiškinti skaudžiosios gyvenimo tikrovės, bet neįmanoma suprasti nė Kristus, nė krikščionybė, nė mūsų pastangos visa atnaujinti Kristuje. Sąmoningu krikščioniu išsiauklėti besistengiąs ateitininkas negali nesiskaityti su nuodėmės tikrove, su jos vaidmeniu sau ir pasauliui. Nuodėmės tikrovė yra apčiuopiamesnė už Dievo tikrovę. Ji tokia artima ir tikra, kaip tikras ir artimas yra žmogaus pats sau. Ji mūsų tyko, visur ir visada gali užkabinti. Jai netarti savo ryžtingo ir lemiamo žodžio būtų fatali klaida. Ją bandyt nuaiškinti mokyklose nugirstais „kompleksais", „fobijomis", „izmų izmais", reiktų nustot buvus realiu žmogumi.

NESUPRANTAMAS KRISTUS

Be nuodėmės ir kaltės tikrovės nesuprantama ir neišaiškinama nė paties Kristaus tikrovė. Kam tada Dievo įsižmoginimas? Kam kančia, mirtis ir prisikėlimas, jei nėra nuodėmė? (Rom. 8, 3 Žyd. 2, 17). Juk Žodžio įsikūnijimas yra pirmasis Dievo žingsnis suartėti su jam nusikaltusiu žmogumi. Nuodėmės sukurtasis begalinis nuo Dievo nuotolis įveikiamas ir panaikinamas tiktai Emanuėlio, t. y. "Dievo - su - mumis", kurs grąžina mums Tėvo meilę. Kristaus veikla, jo kančia yra dieviškojo didvyrio kova su nuodėme, su velne įkūnyta nuodėminga jėga. Dievo Sūnaus klusnumas įveikia puikybę, iš kurios kilo nuodėmė ir su ja visas blogis, net mirtis. (Pilip. 2, 7 ir t.) Kristaus kryžius yra didžiausio klusnumo ir meilės žygis pirmųjų tėvų neklusnumo kaltei išlyginti. Kristaus prisikėlimas yra įrodymas, jog nuodėmė ir jos pasekmė mirtis įveikta. Tiek Kristaus atėjimo pranašavimai, tiek jo vaikystės aprašymai, tiek viešojo gyvenimo įvykiai ir pirmųjų krikščionių įsitikinimai, visi vienbalsiai liudija: *Kristus yra Išganytojas, Išvaduotojas iš nuodėmės.* Žmogaus atsinaujinimas, išsivadavimas galimas tik per Kristų, Kristuje ir su Kristumi išvaduojant žmogų iš nuodėmės vergijos. Kito išvadavimo nėra. Todėl Kristaus mirtinasis smūgis nuodėmei yra visų didysis pasaulio posūkis laimės linkui, amžių tekmėje. Dabar belieka kiekvienam žmogui pačiam apsispręsti, ar jis norės tikėjimo klusnumu ir krikštu įsijungti į nuodėmės tikrovės pergalę (Rom. 6), ar jis pasinaudos sakramentuose sutelkta kryžiaus jėga, ar nesinaudos. Tai supratęs Krikščionis, ateitininkas yra nepermaldaujamas nuodėmės priešas, kokia patraukli, žavi ir kiek daug žadanti ji bebūtų, ar kaip labai jam toje kovoje tektų nukentėti, net gyvybę padėti.

Kadangi nuodėmė neegzistuoja kur nors žvaigždynų erdvėse, o suka savo lizdą žmogaus būsenos, jo valios gelmėse, tai ir blogybių tikrovei įveikti kova verda kiekviename žmoguje, kiekvienoje paskiroje sąžinėje. Kas tos kovos vengia, tas daro fatalią klaidą. Kas nori atnaujinti pasaulį netriuškindamas savyje nuodėmės ir jos pradų bei nuosėdų, tas gyvena iliuzijomis. Juo palankesnes sąlygas ateitininkija sudarys savo nariams gyvai įsisąmoninti nuodėmės egzistenciją ir kovos su ja būtinumą, juo sėkmingiau ji atliks savo uždavinį.

Fatali klaida nesiskaityti su tikrove. Pasaulis atsidūrė lemtingoje kryžkelėje, kadangi ilgai ir

ATEITININKŲ ORGANIZAVIMOSI PRADŽIOS BEJIEŠKANT

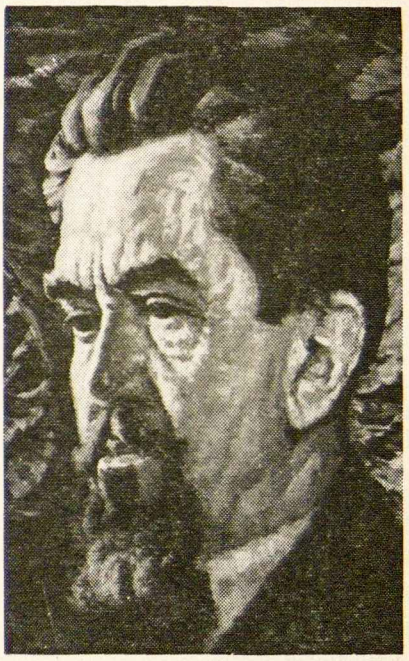

MYKOLAS KRUPAVIČIUS

(Tęsinys iš pereito nr.)

Iš to, kas buvo pasakyta apie potencialinių ateitininkų veiklos sąlygas, nesunku suprasti, kad tuščias darbas jieškoti dokumentacijos jos istorijai rašyti. Kas buvo dirbta, buvo dirbta labai slaptai, be jokių protokolų ir užrašų. Kas iš tų laikų pasiliko, pasiliko tik anų laikų potencialinių ateitininkų atmintyse ir tose labai kukliose atsiminimų nuotrupose, kuriuos susirado vietos prisiglausti nepriklausomybės ar išeivijos spaudos skiltyse. Tad ir apie kunigų seminarijų potencialinių ateitininkų organizacijų istoriją galima sužinoti tik iš tų pat šaltinių.

1893 m. kalbėto ketvertuko konferencijos dalyviai informavo kitus apie savo organizacijos veiklą. Klierikas Būčys pasakojo ir apie Seinų seminarijos organizacijos praeities veiklą. Gaila, kad tos veiklos neatžymėjo savo atsiminimuose. Iš kitų šaltinių žinoma, kad organizuoti Seinų klierikai bendradarbiavo Aušroj, kuri ėjo tarp 1883 - 1886 m. Yra pagrindo teigti, kad jie tokią organizaciją turėjo prieš Aušrą, bet jos pradžiai nustatyti neturiu duomenų. Iš seiniškių veiklos galima nurodyti jų organizuotą bendradarbiavimą Žemaičių ir Lietuvos Apžvalgoj, ėjusioj 1889-1896 metais, Šviesoj, ėjusioj 1887 - 1889 m. Tėvynės Sarge, ėjusiam 1896 - 1904 m. Seiniškiai susitarę su Maskvos studentų draugija sutarė leisti Varpą, kuris ėjo tarp 1889 - 1906 m. Seiniškiams ėjo 44 Varpo nr. Jie išleido Varpo kalendorių, dėl kurio kilo konfliktas tarp seiniškių ir jų bendradarbių Maskvos studentų. Seiniškiai daugiau kalendorių nebeleido. Pagaliau, jie nustojo visai rėmę Varpą dėl jo redaktorių nesilaikymo sutarties ir minėtam 1893 m. pasitarime nutarė leisti savą katalikišką laikraštį, kuris pasirodė tik 1896 m. Tėvynės Sargo vardu.

Į Seinų kunigų seminariją aš įstojau 1908 m. dar potencialinės ateitininkijos laikotarpyj. Organizacija veikė. Jos veikla buvo slapta. Nariai buvo kviečiami. Rinkosi tik patikimus ir gabesnius klierikus. Jai man teko pirmininkaut 2 ar 3 metus. Mano laikais organizacija veikė gana gyvai ir vaisingai. Jos pagrindinis tikslas buvo parengti katalikiškai spaudai plunksnos žmonių. Dėlto kiekvienas narys turėjo parengt po kelis raštus į metus. Temos nebuvo skiriamos. Kiekvienas ją pasirinkdavo. Patys pasirinkdavo ir žanrą: poeziją, apysaką, novelę, studiją teologinę, socialinę, isto-

---

aklai sekė netikrais pranašais, aklais vadais, vilkais avies kailyje, tegu jis save mokslininkais ir filosofais vadino. Fatališkos klaidos viršūnė būtų ir dabar dar nešaukti su šv. Petru: "Pas ką mes eisim, Viešpatie? Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius. Mes įtikėjome ir žinome, kad tu Kristus, gyvojo Dievo Sūnus (Jo. 6, 69 - 70) Tu esi „tiesa, kelias ir gyvenimas". Bet einant su Kristumi tenka paklausyti jo aiškaus patarimo: *metanoite,* t. y. darykite atgailą, įveikite nuodėmės tikrovę.

rinę ar politinę. Raštai buvo skaitomi ir nagrinėjami organizacijos susirinkimuose, ir tik perleisti per kritikos koštuvą buvo leidžiami spausdinti tam ar kitam laikraštyje ar žurnale. Tų raštų buvo Draugijoje, Vadove, Šaltinyje, Spinduliuose. Organizacija turėjo gabių rašytojų: Mykolaitį-Putiną, kuris čia pasirodė su pirmu savo eilėraščiu, pavadintu Putinu. Viešai jo rinkiniuose tas jo pirmas kūrinys niekad niekur nepasirodė. Avižienių, Gurevičių, Gerulį-Kragą, kuris pasireiškė savo literatūrine kritika. Jo kūrybą ir gabumus pripažino net kietasis Jakštas Dambrauskas. Motiejų Petrauską, Joną Reitelaitį ir kitus. Įdomus žmogus Reitelaitis ir savo gabumais ir veikla. Enciklopedistas, milžiniškos atminties ir darbštumo. Kur stos, tai padarys. Dar seminarijoj pasirodė keliais istorijos kūriniais. Paskui persimetė į vietovių monografijas. Net Vaclovas Biržiška jį rado reikalo pagirti, nors šiaip katalikams jis šykštėjo gero žodžio. Labiausia mėgo knistis po archyvus, senas bylas ir dokumentus. Apie seniausius mūsų rašytojus Rapalionį, Mažvydą, Vilentą, Bretkūną ir kitus aš iš Reitelaičio pirmu kartu sužinojau. Dabar bepig: atsivertei enciklopediją ar literatūros vadovėlį ir visa turi, kaip ant delno. Tada gi tokias senienas nelengva buvo sukrapštyti. Draugijos nariai parengė ir išleido keletą knygelių: mano parengtą Jaunuomenė ir Idealas, kažką Reitelaičio, Žmonių Knygynas, leidykla prie Šaltinio, mano dvi brošiūras, vieną visai užbaigtą tai pačiai leidyklai rankraštį konfiskavo inspektorius Jalbžikovskis, kurios man išėjus iš seminarijos ir prašomas negrąžino. Pastoracinės teologijos mūsų laikais seminarijoj nebuvo. Bet draugijai ji rūpėjo. Nekartą ji svarstė, jos išmanymu opiuosius, pastoracijos klausimus ir statė reformos planus. Šiandien prisiminus tos reformos atrodo ir smulkios ir nereikšmingos. Bet jau tai svarbu, kad būsimieji kunigai matė tuometinės pastoracijos silpnybes ir jieškojo tobulesnių ir sekmingesnių jos formų. Prisimenu, buvo svarstomas kalėdojimo būdas ir forma. Visi pripažino jį netinkamą esant aniems laikams. Neatsimenu, ar buvom suradę geresnių formų. Kunigai kalėdodami dalino

Federacijos Vadas prisega ženkliukus Philadelphijoj

Nuotr.: Vincentas Gruzdys

ANTANAS VAIČIULAITIS

ALDONAI TERESEI

Dvejų metų sulaukus

Tu maža gėlytė,
Žydinti šile;
Aukso obelėlė
Ir rasa gaili.

Su aušra nubudo
Pilkas vėversys —
Čiulba ir dainuoja
Ryto debesy.

Ant plačiųjų marių
Nardo gulbinai.
Lyg tos žalios vilnys,
Tu pašoki man.

Aš tave priglausiu
Už gėles švelniau,
Vaivorinį sapną
Atiduosiu tau.

Mano tu žibutė,
Pasaka jauna;
Aukso obelėlė
Ir širdies daina.

1959

žmonėms paveikslėlius ar medalikėlius. Mums atrodė, kad žmonėms būtų naudingesnė knygelė. Ilgai negalvodami, nutarėm tokių knygelių pagaminti. Knygelė turėjo būti ne vienos temos, bet kelių. Jų tarpe turėjo būti trumpų lengvų skaitymų, poezijos, ir straipsniukų religinio, kultūrinio ir visuomeninio turinio. Seinų vyskupijoj kalėdodavo tarp Kalėdų ir užgavėnių, tad knygutę pavadinom Trijų Karalių dovanėle. Knygelė turėjo didelio pasisekimo. Kunigai ją gaudyte gaudydavo. Kiek jų išleidom, neprisimenu. Pirmasis karas tą darbą sustabdė, bet jo idėja nedingo. Nepriklausomybės laikais ją pasigavo Marijampolės marijonai ir pradėjo leisti ir kalėdojimui ir bažnyčioj dalinti žmonėms už gaunamą auką 16 pusl. brošiūras. Jos buvo leidžiamos serijoj Kristui ir Bažnyčiai.

Seinų seminarijos potencialinių ateitininkų organizacija susilaukė aktualinių laikotarpio. Bet jame neilgai dirbo — 1914 m. Didysis karas nutraukė seminarijos veiklą, o kartu ir ateitininkų. Ji buvo atnaujinta jau nepriklausomybės laikais.

Žemaičių — Kauno kunigų seminarijos klierikai taip pat turėjo tokią potencionalinių ateitininkų organizaciją. Apie jos veiklą daug nežinau, todėl apie ją nieko ir nerašysiu. Bet žinių galima surasti nemaža M. Vaitkaus Mistiniame sode, minėto Stakausko Lietuviškos minties pasireiškimas Žemaičių seminarijoje (Tiesos Kelyj ir kituose žurnaluose) ir kitur. Dar daugiau jų, manau, galima surankioti pas gyvųjų tarpe užsilikusius anų laikų kunigus, kad ir pas tą patį M. Vaitkų. Mano patikrintomis žiniomis Žemaičių — Kauno kunigų seminarijos klierikai savo organizaciją turėjo jau 1882 metais. Tuo būdu ir seiniškiai klierikai susiorganizavo maždaug tuo pačiu metu. Bet tai ne paskutinis žodis. Gal ilgainiui atsiras duomenų, pagal kuriuos tas datas reikės pastūmėt pirmyn.

Ir seiniškių ir kauniškių kalbėtos organizacijos davė Lietuvai ir Lietuvos Bažnyčiai gerą būrį istoriškos vertės vyrų.

Dabar meskim akį į ano meto Lietuvoj buvusias rusų valdžios gimnazijas ir kitas tolygias mokyklas. Jose lietuvybė atkiuto gana anksti, bet vėliau, negu dvasiškose mokyklose. Taip pat galima pasakyti apie universitetus. Vyskupo Būčio žiniomis gimnazijose lietuvišoji dvasia pasireiškė gana anksti. Jos davusios stiprių lietuvių patriotų. Bet ar jose buvo organizacijų, jei buvo, ką jos veikė, Būčys jokių žinių nepaduoda. Jam pačiam nepavyko jų surasti. Suvalkijoje, Būčio teigimu, lietuviškas sąjūdis gana gyvai pasireiškė po nepavykusio 1863 m. sukilimo Marijampolės gimnazijoje, Veiverių mokytojų seminarijoje ir Seinų kunigų seminarijoje, apie kurią jau buvau plačiau pasisakęs.

Marijampolės gimnazijoj gana anksti pasireiškė lietuviškoji dvasia ir veikla. Yra rimto pagrindo manyti, kad anksti ten susikūrė ir bendrinė lietuvių moksleivių organizacija. Tai organizacijai priklausė ir katalikai moksleiviai. O tokių moksleivių Marijampolės gimnazija visuomet turėjo, kurie nebijojo viešai pasirodyti praktikuojančiais katalikais. Dr. Kazio Griniaus amžininkai man pasakojo, kad prie tokių moksleivių priklausęs ir pats būsimasis Lietuvos respublikos prezidentas ir tik tapęs universiteto studentu pradėjęs pa-

laipsniui iš tikinčiųjų tarpo trauktis. Dvidešimtojo amžiaus pradžioj Marijampolės gimnazijoj buvo šie žinomi aktingi katalikai moksleiviai: Eliziejus Draugelis, Magdalena Draugelytė, Vytautas Endziulaitis, Zigmas Starkus, Romas Dulskis, Daminyka Česaitytė ir kiti.

Kada šioj gimnazijoj atsirado potencijaliniai ateitininkai su savo organizacija? Dr. El. Draugelis man 1960 ir 61 metais rašytuose laiškuose pasakoja: „Mūsų gyvenimas jau po 1905 m. „laisvės metų" ir pagyvėjusio materialistų - bedievių - pirmeivių veikimo vertė mus katalikus gimnazistus bendrauti ir jungtis." Kitam laiške nusiskundęs, kad savo klasėje neturėdamas nei vieno katalikiškai nusiteikusio draugo, draugavo ir dirbo su jaunesniais moksleiviais — Vytautu Endziulaičiu, Petru Radzevičium, Romu Dulskiu, Zigmu Starkum ir kitais. Degučių konferencijos dalyvis Vytautas Endziulaitis dalyvavo, kaip Marijampolės kuopelės atstovas, ir padarė pranešimą apie jos veiklą.

Į Veiverių mokytojų seminariją aš įstojau 1900 metais (jos pavyzdinę mokyklą). Joje buvo slapta lietuvių organizacija. Nariais į ją buvo kviečiami tik įstoję į pačią seminariją ir kviesdavo tik gerai ištyrę kandidato ištikimybę ir tautinį susipratimą. Aš joje išbuvau trejus metus. Nariais kviesdavo nežiūrėdami įsitikinimų ir pažiūrų, bi tik padorus lietuvis būtų ir mokėtų paslaptį laikyti. Kapeliono neturėjome, nes buvo leidžiama tikybą dėstyti tik rusų kalba. Kunigai rusiškai dėstyti tikybos neapsiėmė. Aš baigiau seminariją 1905 m. vasaros pradžioj, vadinasi — pačioj revoliucijos eigoj.

Po revoliucijos buvo leista ir Veiverių seminarijoj mokyti tikybą lietuvių kalba. Pirmu kapelionu buvo paskirtas veiklus, energingas, ugningas patriotas kun. Pijus Andziulis. Jis tuoj įsteigė, žinoma, slaptą katalikų moksleivių organizaciją. Susirašė gausus moksleivių būrys. Organizacijos pirmininku buvo kapeliono mėgiamas ir patikimas mūsų gerai žinomas Vaclovas Sidzikauskas, vėliau tapęs Lietuvos diplomatu. Jis kiek pamokytojavęs įstojo į Marijonų vienuolyną. Jų naujokynas buvo įkurtas Šveicarijos Friburge. Ten atsidūrė ir Sidzikauskas. Kiek laiko jis ten buvo, nežinau. Bet vienuolyną metė ir kartu atsisveikino su ateitininkybe, pereidamas į kairiųjų lagerį. Kuriais metais Veiverių ateitininkai atsirado, negalėčiau pasakyti. Iš mano turimų rubricelių aišku, kad Andziulis Veiveriuose buvo 1910 m. Bet yra pagrindo prileisti, kad jis buvo paskirtas kiek anksčiau. Kadangi ateitininkai įsikūrė ten kartu su kun. P. Andziulio paskyrimu, tad Veiverių ateitininkai turėtų įsikurti potencialiniame laikotarpyje.

L. ANDRIEKUS

REGĖJIMAS

Pažvelgiu Tau į akis,
Ir tuojau regiu
Atvirą gimtosios žemės dangų,
Iškilmingą saulę,
Naują džiaugsmą,
Srūvantį į nokstančių rugių
Auksinę jūrą
Gaivalingom upėm
Be krantų, be tiltų.

Tavo saulių, Viešpatie,
Viena kibirkštim
Dar esu mirties šešėliuos gyvas.
Dar ilgiuosi rugiapjūtės
Švento derliaus,
Dar žinau, ką šneka su Tavim
Auksinės vilnys,
Atsidaužusios į karštą uolą
Mano širdį.

Pažvelgiu Tau į akis,
Ir prasidžiungu,
Vakaruos didesnę liepsną pastebėjęs.
Pamatau, kad saulė
Žengia jūron,
Ir atsiveria nakties dangus
Naujai palaimai,
Kai pragysta vilnys
Ave Maris Stella.

Iš neseniai pasirodžiusio rinkinio
SAULĖ KRYŽIUOSE

Potencialiniame laikotarpyje neginčijamai ateitininkų kuopelės buvo:

Liepojaus gimnazijoj. Ją įsteigė 1908 m. Leonas Bistras. Tais pačiais metais buvo įsteigta kuopelė Mintaujoj. Jos steigėju laikomas Kazys Bizauskas. Šiaulių gimnazijoj tokia kuopelė veikt pradėjo 1909 m., Tais pačiais metais buvo noro steigti kuopelę ir Telšių mokyklose, bet įsteigė tik 1910 m. rudenyj. Ją įsteigė kapelionas kun. Mykolas Vaitkus. Jo talkininkai buvo tuomet „dar visai mažas berniukas", Vaitkaus teigimu, buvęs

JURGIS GLIAUDA

RYTAS

Kietai įmintu takeliu ėjau —
miegojo žemė rytmečio budriuoju miegu,
rytai žėrėjo gaisro purpuru ir aukso gijom —
ėjau į saulę...

Ir buvo taip gaivu,
tarytum man išpranašautų
gyventi amžinai šios bundančios gamtos glamonėj,
pavasarinio ryto svaiguly...

Po mano kojom, pakrašty takelio,
mieguistos pienės žiedas saldžiai ilgėjos saulės.
Suglaudęs lapelius, jis buvo panašus į mažą
vaiką —
į kūdikį, ramiai užmigusi mamytės rankomis
globojamoj lovutėj.

Rytų dangus pasruvo aukso upėm.
Ir aukso upės aukso potvyniu užliejo žemę...
Stebuklą pamačiau:
pienės žiedas
išniro iš lapelių ir mažytė saulė žemėj gimė.

Tas aukso spinduliais išpuoštas pienes žiedas
buvo gyvas —
kaip aš, kuris,
stebuklo pamaldumo aplankytas,
stebėjausi pienės žiedo gimimu.

Dvi saulės man širdin įkrito:
dangaus saulė ir mažas pienės žiedas.

antros klasės mokinys Eduardas Turauskas ir iš aušrininkų kuopelės perėjęs pas ateitininkus Jurgis Talmantas. Toj kuopelėj dirbo nepriklausomybės laikų žinomi vyrai: Jonas Valatka, Klemensas Ruginis, Jurkus, Kniūkšta ir kelios mergaitės. Pradžioj jai priklausė ir Butkų Juzė, vėliau bolševikuojantis poetas ir rašytojas. Telšių gimnazijos ateitininkų kuopelė susiorganizavo jau aktualiniame laikotarpyje. Apie tų gimnazijų ateitininkų veiklą žinių neturiu. Nieko apie ją neparašė nei Vaitkus nei Turauskas, nors abudu Ateitininkų sukakties proga yra apie ateitininkus rašę vienas Tėvynės Sarge, kitas Drauge. Reikia tikėtis, kad juodu nepatingės tų žinių suteikti, nes tik juodu iš anų laikų telšiškių gyvena laisvajame pasaulyj.

Kauno ateitininkų kuopelė buvo suorganizuota 1908-9 metais, vadinasi — potencialiame laikotarpyje. Nedaug ir apie šios kuopelės veiklą būtumėm žinoję, jei ne Povilas Dirkis, tos kuopelės organizatorius ir pirmasis pirmininkas. Tas faktas taip pat vargiai kam buvo žinomas. Tilpus Drauge (priedas 1960 rugp. 27 ir rugs. 3) mano straipsniui Ateitininkiški Klausimai, Dirkis man patelefonavo ir su juo išsiaiškinome kaikuriuos ateitininkiškus ano meto klausimus. Tais klausimais su juo teko aiškintis gyvu žodžiu dar kartą telefonu. Tie pasikalbėjimai davė geros medžiagos apie kauniškę kuopelę. Bet ypatingai vertingas jo straipsnis Atsiminimai apie Ateitį, tilpęs Draugo 1960. X. 15 nr. Iš visa to apie kauniškius ateitininkus išaiškėjo štai kas: kalbamu metu — 1908-9 metais Kaune veikė ne viena, bet kelios potencialinių ateitininkų kuopelių. Povilas Dirkis tik vienai jų vadovavo. Kaip ir visos kuopelės, kauniškė savo spausdinto organėlio neturėjo. Pasirodžius Aušrinei, ateitininkai pradėjo ją prenumeruoti ir skaityti, o kas pavaldė plunksną, ir rašinėti jai rašinius. Kai Aušrinė parodė savo tikrą religijai nepalankų veidą, kauniškiai ateitininkai nutraukė visus ryšius su ja — nebebendradarbiavo ir nebeskaitė jos. Suaktulėjo savo spausdinto organo klausimas. Kazys Bizauskas sumanė ir pradėjo leisti Ateitį. Ateitis buvo rašoma ranka, ne šapirografuota, kaip buvo mano rašyta minėtame Draugo priede. Ji ėjo ligi spausdintos Ateities pasirodymo. Išviso buvo jos išleista 4 numeriai. Kuopelės nariai savaitgaliais lankydavo Jakšto Dambrausko literatūrines studijas. 1910 m. P. Dirkis jau studijuoja Kieve. Kuopelei vadovauti stojo Saulės mokytojų kursų mokinė Marija Jasinskaitė. Tų pačių metų gruodžio 20 d. Dirkis, vykdamas Kalėdų atostogų, sustojo Kaune pasitarti su savo kuopelės nariais savo laikraščio reikalais. Susitarė prašyti Jakštą Dambrauską pasiimti tą darbą ant savo pečių. Pas Jakštą nuėjo K. Bizauskas, M. Jasinskaitė, P. Dirkis, Ramanauskas, Paulikonis, Švagždys, Budrys, A. Karosas, P. Lumbis ir Gutauskas. Bizauskas papasakojo savo atėjimo tikslą ir paprašė padėti jiems išleisti katalikiškos ideologijos žurnalą. Atsilankiusius nudžiugino greitas Jakšto sutikimas juos patenkinti. Iš tolimesnio Jakšto pasakojimo paaiškėjo, kad tuo reikalu jam jau yra rašęs Maskvos universiteto studentas Pranas Dovydaitis. Jo noras buvo visai sutapęs su kauniškių ateitininkų, būtent — leisti prie Draugijos priedą, pritaikytą katalikiškam jaunimui. To priedo redaktorium būsiąs tas pats studentas Dovydaitis. Šia

proga Jakštas pranešė, kad tas laikraštukas vadinsis Ateitimi. Savo kalbamam straipsnyj P. Dirkis pareiškė nuomonę, būk visiems žinomas straipsnis Trys pamatiniai klausimai buvęs parašytas K. Bizausko. Iš mūsų pasikalbėjimo paaiškėjo, kad kauniškės ateitininkų kuopelės buvo pavesta Bizauskui parašyti apie ateitininkų ideologijos pagrindus. Jis buvo tikras, kad Bizauskas tai padaręs, bet sutiko, kad tą straipsnį galėjo parašyt Maskvos studentai sutartinai.

Seinų keturklasėj mokykloj katalikų moksleivių - potencialinių ateitininkų kuopelė susidarė Aušrinei pasirodžius, vadinasi — ateitininkų potencialiniu laikotarpiu. Kuopelėj buvo tik devyni nariai, aušrininkų gi apie 50. Po trijų metų sunkaus darbo ir karštų kovų su aušrininkais katalikų kuopelė turėjo jau 59 narius, o prie aušrininkų pasiliko tik vos 10. Seiniškiai dirbo rimtai. Visas svoris buvo kraunamas į saviauklą. Tikslas buvo — išsiauklėti gerais sąmoningais katalikais ir lietuviais patriotais. Buvo skaitomi tų pačių kuopelės narių referatai. Referatų temos buvo imamos iš religijos, literatūros, socialinių mokslų, rečiau politikos. Planingai mokėsi tik Lietuvos istorijos. Susirinkimuose kuopelės nariai iš istorijos buvo egzaminuojami. Retkarčiais kuopelei paskaitas skaitė studentai ir kunigai. Atostogų metu mėgindavo reikštis ir visuomeniniame darbe.

Buv. Lietuvos prezidento dr. Kazio Griniaus teigimu Maskvos universitete lietuvių atsirado tuoj po baudžiavos panaikinimo ir po 1863 m. sukilimo, o apie 1870 m. jau buvo susikūrusi Maskvos Lietuvių Studentų Draugija. Šią žinią imu iš vysk. Būčio straipsnio Kunigų lietuviškumas ir bedievybė Lietuvoje. Į studentų draugijas telkėsi visi tautiškai susipratę lietuviai studentai be pažiūrų skirtumo. Buvo nemaža ir susipratusių katalikų. Pozityvizmo įsigalėjimo visoj Europoje ir Rusijos valdomose žemėse metu jų buvo mažiau. Bet skaičius augo ir devynioliktojo amžiaus pabaigoj atsirado rimtas skaičius. Kol neatsirado rimto reikalo, jie savo atskiros draugijos nekūrė, tačiau nuo laiko susirinkdavo atskirai tam ar kitam katalikams jautriam ir opiam reikalui aptarti. Pradėjusi eiti 1910 m. sausio mėn. antireliginė Aušrinė, teisingu dr. Domo Jasaičio teigimu (Ateitininkijos auksinis gimtadienis. Draugo priedo 1960. VII. 2) „buvo istorinis akstinas, kuris įspėjo — paragino jieškoti nepriklausomos tribūnos naujoms idėjoms skelbti ir ginti." Toji tribūna buvo sava katalikiška draugija ir savas laikraštis. Reikia manyti, kad tas akstinas nešvelniai pabaksnojo katalikams į pašones, nes daugelyj universitetų ir gimnazijų pradėjo organizuotis katalikai į savo katalikiškas organizacijas. Tų tarpe buvo ir Maskvos aukštųjų mokyklų katalikiškoji studentija. Medicinos fakulteto studentas Eliziejus Draugelis 1910 m. rudenyj suorganizavo Katalikų Studentų Draugiją Rūtą. Iš tilpusios 1960. V. 27 Darbininko numeryj nuotraukos, matyti, kad Rūta pradėjo savo veiklą su 11 studentų, būtent — pačiu El. Draugeliu, Romu Dulskiu, J. Vailokaičiu (ne Viktoru, kaip klaidingai rašo Yla Vadove. J. Vailokaitis Viktoro brolis, teisininkas nepriklausomybės pradžioj miręs Vilkaviškyj), Vytautu Endziulaičiu, Zigmu Starkum, Bronium Draugeliu (kažkokios aukštesniosios specialiosios mokyklos mokinys, Eliziejaus Draugelio brolis), Januliu, Kaziu Bizausku, Pijum Grajausku, Avižienium ir Valicku. Tuo būdu maskvinė Rūta gimė ateitininkijos aktualinio laikotarpio pradžioj. Nepavyko susekti, kad betkurioj aukštojoj Rusijos mokykloje būtų anksčiau Rūtos įsikūrusi potencialinių ateitininkų kuopelė. Tad iš aukštųjų Rusijos mokyklų potencialiniame laikotarpyje kuopelę buvo sukūrusi vienintelė Petrapilio Dvasinė Akademija.

Ir vakarų Europos universitetuose anais laikais jau buvo katalikų studentų arba potencialinių ateitininkų organizacijų. Visų minimos tik

Brigita Pompulytė smuikuoja at-kų šventėje Philadelphijoje.
Nuotr.: Vincentas Gruzdys

dvi tokios organizacijos, būtent — Šveicarijos Fryburgo ir Belgijos Luveno. Pavienių katalikų studentų kalbamais laikais buvo įvairių kraštų, universitetuose, tačiau apie jų organizacijas neteko nieko nei girdėt, nei skaityt. Ir Stasys Yla, kuris gana kruopščiai tą klausimą tyrė, nieko apie jas nekalba.

Ir Šveicarijos Fryburgo ir Belgijos Luveno lietuviai katalikai studentai susiorganizavo ateitininkų potencialiniame laikotarpyje: Fryburgo 1899 m. gegužės mėn., o Luveno — 1909 m. Abi organizacijos buvo įkurtos kunigų studentų. Nežinau ar kalbamu laiku Luvene būtų buvę pasauliečių studentų. Ją įkūrė šie studentai: Mečislovas Reinys, Pijus Bielskus, Antanas Viskanta, Simonas Šultė, Jurgis Galdikas ir E. Stukelis (latvis). Fryburgo universitete pradėjo atsirasti lietuvių studentų 1895 m. Pradžioje jie stojo į lenkų studentų kažkurią korporaciją. 1899 m. vasario mėn. iš jos išstojo ir tų pačių metų gegužės mėn. įsikūrė Fryburgo Draugystę Lietuviškos Jaunuomenės. Ją pavadino Rūtos vardu. 1915 m. Rūta, turėdama tik 3 narius, persikrikštino į Lithuania. Ligi Pirmojo Didžiojo karo ir Lithuania buvo tik kunigų studentų draugija. Daugiausia jai davė narių Seinų Vyskupija. Bet minėtojo karo metu ir nepriklausomybės pradžioj į čia suvažiavo daug pasauliečių studentų. Prieš mane ankstyvo pokario Lithuanijos nuotrauka. Joje kunigai studentai: Jonas Navickas, Henrikas Žilevičius, Izidorius Tamošaitis, Mykolaitis-Putinas ir vienas nepažįstamas. Pasauliečiai: M. Andziulytė - Rugienė, M. Ambraziejūtė - Kondrotienė, Ona Petrauskaitė - Krikščiūnienė, Ona Vosyliūtė - Pakštienė, Uršulė Urniežytė - Starkuvienė (tuo metu jos visos dar buvo netekėjusios), Kazys Pakštas, Eduardas Turauskas, Pranas Jucaitis, Klemensas Ruginis, Pranas Raulinaitis, Leonas Bistras ir Stasys Šalkauskis. Iš nesančių nuotraukoje to pat meto paminėtini: kunigai — Juozas Purickis, V. Dzimidavičius, Antanas Steponavičius, Ignas Česaitis, Vincas Barisevičius ir pasauliečiai studentai: Petras Radzevičius, Juozas Leimonas, Kazys Ambrozaitis, M. Ašmys (kaipėdietis) ir kiti.

Moksleiviai at-kai įsigijo vėliavą.
Nuotr.: Vincentas Gruzdys

Potencialiniai ateitininkai organizavosi be diriguojančios rankos, spontaniškai, dažniausia kapelionų padedami ir patariami. Jų organizacijos įvairiais jų pačių pasirinktais vardais krikštinosi, vienos su kitomis neturėjo jokio ryšio, vienos kitų ar visai nežinojo ar labai mažai žinojo, neturėjo jokių statutų ar tik jų pagrindus, neturėjo nei aiškiai nustatytų tikslų. Viena visoms toms organizacijoms buvo bendra: save išauklėt sąmoningais lietuviais patriotais ir gerais katalikais, neleist Lietuvos nureliginti ir nutautinti. Jų vadovaujamos žvaigždės buvo Dievas ir tėvynė.

Potencialinio laikotarpio ateitininkų organizacijas paminėjau tik tas, kurias žinojau, apie kurias sužinojau iš kitų šaltinių ir dėl kurių man nekilo jokių abejonių. Neminėjau tų, dėl kurių neturėjau tikrų žinių. Apie Palangos gimnazijos, pvz., kuri atsirado vietoj anų laikų garsios progimnazijos, tokią kuopelę sužinojau iš kun. Aloyzo Jauniaus. Jo žiniomis ji jau buvusi 1911 m. ir siuntusi į tų metų Kauno ateitininkų konferenciją atstovą. Bet kadangi jis nežinojo jos įsisteigimo metų, tad jos netraukiau į potencialų skaičių.

Iš potencialinės į aktualinę ateitininkiją

Esu tikras, kad potencialinių ateitininkų kuopų-kuopelių buvo žymiai daugiau, negu aš esu čia paminėjęs. Bet jei būtų tik tiek, ne daugiau, tai ir susidarytų pakankamai rimtas aniems laikams narių skaičius, o apjungus jas — ir moralinė jėga. Ar buvo anuo metu, kas tuo apjungimu būtų rūpi-

nęsis ir galvojęs? Buvo, kur nebuvę. Ne vienam tas klausimas kvaršino galvą. Nevienas ir planus statė. Kun. Juozas Vailokaitis, kuris baigė Seinų seminariją 1905 metais, man pasakojo, kad seiniškė kuopelė tuo laisvamečiu rimtai svarstė apjungimo klausimą. Svarstyti svarstė, bet nieko konkretaus nepadarė. Savo Ateitininkų genezėj M. Vaitkus pasakoja, kad Petrapilio Akademijoj 1907-8 metais studentas Vladas Jurgutis dėstęs jam (Vaitkui) savo sumanymą steigti lietuvių katalikų inteligentų organizaciją. Vaitkus jam pritarė. Nieko Vaitkaus nekalbama, ar tas sumanymas buvo svarstomas organizacijos, kuri kalbamu metu Akademijoj tikrai buvo. Jurgutis iš žodžių nedelsdamas perėjo prie darbų. 1908 m. atostogų metu jis šaukia tam klausimui spręsti suvažiavimą Kaune.

Suvažiavimas nebuvo gausus. O gal Vaitkus ne visus dalyvius išvardino. Jo paminėti tik petrapiliškiai Jurgutis, Vaitkus ir Kuraitis, kuris, Vaitkaus teigimu, "tuomet nebuvo Akademijos būreliui artimas", ir luveniškis Jurgis Galdikas. Pačios organizacijos reikalingumas, matyt, buvo tiek aiškus, kad Vaitkus suvažiavimo svarbiausiu klausimu laiko jos statutą. O to statuto projektą Jurgutis "atsivežė galvoj išbaigtą ir gerai apgalvotą". Teko tik, po gyvesnių diskusijų, Vaitkui surašyti protokole. Šio suvažiavimo rezultatai buvo referuoti Jakštui-Dambrauskui.. Kokia organizacija buvo nutarta kurti, iš Vaitkaus rašto neaišku. Ji paaiškėja iš tolimesnių organizatorių žygių.

Atostogos baigėsi. Studentai grįžo į savo mokyklas. Grįžo ir Kauno suvažiavimo dalyviai: Vaitkus, Jurgutis ir Kuraitis. Jie ėmėsi energingai Kauno nutarimus vykdyti. Vaitkus prisipažįsta, kad daug entuziazmo nerodęs, bet už tai jo daug parodę Jurgutis su Kuraičiu ir ypatingai daug jo parodė naujai į darbą įtrauktas Mečislovas Reinys. "Jauniems inteligentams, studijuojantiems įvairiuose Rusijos ir užsienio universitetuose bei kitose aukštosiose mokyklose". Kuraitis su Reiniu parašė "bene daugiau kaip po 150 laiškų," tad viso apie 300. Jurgutis, matyt, greit atsikando ir nuo darbo pasitraukė. Tad paaiškėjo, kad buvo užsimota organizuoti tik studentija. Moksleivija palikta dar Dievo valiai. Kokie buvo to pirmojo užsimojimo rezultatai, nežinia. Nei Vaitkus, nei kiti organizatoriai nepasakė. O gal aš tik nesusekiau. Tai vyko 1908 metais.

Atėjo 1909 metai. Luveno universitete atsiduria Kauno suvažiavimo dalyviai Jurgis Galdikas, Mečislovas Reinys ir Pranas Kuraitis. Tais metais ten įkuriama lietuvių studentų katalikų draugija Lithuania. Tų pačių metų rudenyj iš ten pradėta organizuoti studentai katalikai. Atsišaukimas tuo reikalu buvo išsiuntinėtas Romos, Fryburgo, Krokuvos ir Petrapilio Akademijos studentų būreliams. Jis parengė ir kuriamai organizacijai įstatus. Kyla klausimas, iš kur atsirado mintis, iniciatyva tai organizacijai kurti? Ar ji buvo naujai gimusi? Ar Kauno nutarimai ir Petrapilio studentų, Kuraičio, Jurgaičio ir Reinio veikla, persikėlus į Luveną, buvo pamiršti? Tokios prielaidos jokiais argumentais nepavyktų pagrįsti. Luveno studentų organizacijos įkūrimas, jos pastangos sutraukti lietuvius katalikus studentus į vieną organizaciją, sudarymas 1910 m. vasario m. 19 d., kuriamos sąjungos pirmosios valdybos yra Kauno suvažiavimo ir Petrapilio akademikų pradėto darbo tąsa. Tad aktualinių ateitininkų bendros organizacijos įkūrimo idėja gimė ne užsienyj, bet Lietuvoj.

Stasys Yla savo At. Vadove rašo, kad "Pet-

KOTRINA GRIGAITYTĖ

UŽKRIS

Kasdieną vėjas
Vis labiau tave nurėdo,
Nusineša paauksintas monetas
Ir vario ašaras...
Tikėti negaliu,
O berže, raudojimu tavu,
Kai saulė tiek prismaigsto
Žemėn spindulių;
Kai plaukia
Šiltas garas padirviais
Ir noksta svėrė pasivėlinus.
Bet aš tikiu
Labiau už viską,
Kad krinta, be skaičiaus,
Prinokę valandos į laiko taurę,
Kad nutekėjusi diena
Jau niekad nepareis...
Apnuogintosios tavo šakos
Melsvam padangių skruoste
Vėl atgis.
O ant širdies manos, iš šiaurės,
Juoda ir amžina naktis —
— — — Užkris.

rapilio studentai (akademikai) pradėję laiškinį sąjūdį, toliau nesiėmė plėsti savo veiklos Rusijoje, nes nebūtų buvę saugu." (19 psl.) Kas žino to meto gyvenimo sąlygas, sunku bus patikėti tuo teigimu. Juk aršiausio ir žiauriausio persekiojimo už lietuvišką veiklą ir spaudos platinimą ir skaitymą metu, visos buvusios kuopelės veikė drąsiai, rizikuodamos pakliūti už tai ne tik į kalėjimą, bet ir Sibiran. Jos, kaip esam matę, suvažiuodavo tartis, sutardavo leisti draudžiamą spaudą, ją skaitydavo, kaip buvo pirmiau minėta, Seinų seminarijos kuopelė vienu tarpu gaudavo net 44 egz. Varpo. Ir veikė, labai gerai žinodamos, kad nesaugu ir kas jų laukia pakliuvus policijai į rankas. Po spaudos atgavimo ir po 1905 m. revoliucijos caro režimas sušvelnėjo, juntamai atleido vadžias, net pradėjo leisti kaikurioms organizacijoms steigtis. Ko tad turėjo išsigąsti? Caro laikais cenzūra visada buvo kieta. Laiškai niekad nebuvo saugūs nuo cenzorių akies. Tačiau vidaus laiškai lengviau buvo kontroliuojami. Ir jeigu petrapiliniai sugebėjo trumpu laikotarpiu išsiuntinėti net 300 laiškų organizacijos reikalu, tai parodo, kad tai baimei pagrindo tikrai nebuvo. O tuo tarpu užsieninė korespondencija buvo labai saugojama ir kontroliuojama. Iš užsienio plaukė į Rusiją įvairiomis kalbomis daug knygų ir laikraščių, kurie čia viduje negalėjo rodytis. Rusų revoliucionierių veikla užsienyj kalbamu metu buvo labai sustiprėjusi ir įsidrąsinusi. Cenzūra dėlto buvo labai budri ir kieta. Beto, Rusija labai bijojo užsienio dirigento — organizatoriaus. Tad, mano išmanymu, užsieninė ateitininkų organizacinė veikla, kreipiama Rusijai ir Lietuvai buvo pavojingesnė, negu vidaus. Pagaliau, gi Luvenas rengė naujai kuriamai organizacijai vyriausią vadovybę sukurti Lietuvoj, ne užsienyj ir, kaip autorius rašo, sukūrusi 1911 m. Režimas nuo 1909 ligi 1910 metų nepakitėjo. Aš manau, jei Petrapilio "laiškinė" veikla buvo trumpai tęsiama Luvene, tai tik dėlto, kad ten persikėlė savo stūdijoms tęsti uoliausi petrapiliniai organizatoriai Reinys, Kuraitis, Jurgutis ir Kauno suvažiavimo dalyvis Galdikas, o ne dėl betkurios kitos priežasties, o juo labiau ne dėl nesaugumo, ne dėl baimės pakliūti policijai.

Kad ne Luvenas pagimdė idėją organizuoti jauną katalikišką inteligentiją, kuri studijuoja įvairių kraštų universitetuose, parodo ir tas faktas jog Luvenas vykdė visa tai, kas buvo nutarta Kauno suvažiavimo ir ką pradėjo vykdyti petrapiliškiai akademikai. Luveniškiai iš tų nutarimų ribų nebuvo išėję ir savo nieko naujo nėra pridėję: po Kauno nutarimo jie įsteigė Luvene savo kuopelę, jie organizuoja ne visą mokslus einančią jaunuomenę, bet tik studentiją, jie surašo kuriamos organizacijos įstatus, žodžiu — vykdo Kauno suvažiavimo nutarimus ir tęsia petrapiliškių akademikų neužbaigtą "laiškinį" darbą. Tai konstatavęs, drįsčiau manyti, kad Luvenas nėra surašęs naujai sumanytai organizacijai įstatus, bet daugių daugiausia Kauno suvažiavimo priimtus įstatus pataisęs, patobulinęs.

Su Luvenu potencialinių ateitininkų evoliucija nesibaigia. Luvenas ją tęsė. Jis tenkinosi tik "laiškine" veikla. Tą evoliuciją užbaigė Degučių lietuvių katalikų studentų ir moksleivių suvažiavimas.

Degučiai Marijampolės priemiestis. Aš buvau Seinų kunigų seminarijos į trečią kursą perėjęs klierikas. Motina su seseria gyveno Marijampolėj vienam nedideliam kambarėlyj, tad pas jas atostogų leisti negalėjau. Jas praleisdavau visas klierikavimo atostogas pas du klebonus: pas Plutiškių kleboną Juozą Šmulkštį ir Kaimelio — Joną Katilių. Kun. J. Šmulkštys už draudžiamąją spaudą buvo ištremtas į Odesą penkeriems metams. Lietuvybei jis buvo nemaža nusipelnęs ir visais atžvilgiais įdomus žmogus. 1910 m. atostogas leidau Plutiškiuose. Ten atostogų gale gavau paštu pakvietimą nurodytą dieną atvykti pas, gyvenančius Degučiuose, Draugelius. Laiškas buvo pasirašytas, jei neklystu, stud. E. Draugelio, kurį buvau pažinęs kiek anksčiau. Kuriuo reikalu buvau kviečiamas, sužinojau tik pasiekęs Draugelių kelių nedidelių kambariukų medinį "dangoraižį". Atėjęs jau radau geroką būrelį vyriško ir moteriško studijuojančio jaunimo. Ne visus atvykusius pažinojau, bet su jų didžiuma teko vienur — kitur susitikti. Pažinau Marijampolės katalikų gimnazistų kelis, jų tarpe Vytautą Endziulaitį. Dar esant mokytoju atostogų metu tekdavo dalyvauti ar tik katalikų studijozų, ar mišruose slaptuose susirinkimuose, kur buvo tie ar kiti klausimai sprendžiami. Suvažiavo 20—30 žmonių. Iš dalyvių prisimenu šiuos: El. Draugelį, Pijų Grajauską, Juodišių, Janulį, Avižienių, Magdaleną ir Apoloniją Draugelytes, K. Bizauską, V. Endziulaitį, R. Dulskį, P. Radzevičių, seną dar iš Veiverių pažįstamą Praną Dovydaitį, Z. Starkų ir kitus. Kunigų nei vieno nebuvo, jei neskaityti manęs. Bet ir aš buvau tik potencialinis kunigas, kandidatas į kunigus. Eliziejus Draugelis, kaip namų šeimininkas, susirinkimą atidarė trumpu žodžiu ir pakvietė pirmininkauti Dovydaitį. Darbų tvarkos nieks nebuvo paskelbęs. Ji dirbant bren-

do ir aiškėjo. Dovydaitis pasakė ilgą kalbą. Savo kalboj jis gvildeno ir aiškino šias mintis: su Aušrine nepavyko susitarti ir nustatyti bendradarbiavimo gairių. Aušrinė ir jos vadai aiškiai katalikams priešiški. Jie išvystė gana gyvą veiklą. Mes studentai ir moksleiviai jau turime nemaža susibūrusių į kuopeles ir palaidų katalikų studentų ir moksleivių. Atėjo laikas ir mums susiorganizuoti ir leisti savo organą. Su aušrininkais turėsime sunkių kovų. Kovą galėsim laimėti tik gerai susiorganizavę. Dovydaičio kalba buvo sutikta labai gyvai ir pritariamai. Šis suvažiavimas nutarė (paduodu tik nutarimų mintis, ne suvažiavimo redakciją):

1. Steigti lietuvių katalikų studentų ir moksleivių organizaciją. Šis nutarimas skiriasi nuo kauniškio suvažiavimo ir luveniškio užsimojimo organizuoti tik studentus.

2. Leisti savo organą vardu Ateitis (Vardas paskolintas iš Bizausko ranka rašyto laikraštuko) ir organizaciją pavadinti jo vardu ateitininkais, kaip aušrininkai pasivadino savo organo Aušrinės vardu.

3. Pavesti Dovydaičiui ir Draugeliui parašyti organizacijos ideologinę platformą.

4. Dovydaitis išrinktas tos organizacijos pirmuoju pirmininku. Jam pavesta sudaryti valdybą.

5. Naujai valdybai pavesta surasti Ateities leidėją.

6. Suvažiavimas pasivadino steigiamuoju suvažiavimu ar konferencija. Šis pavadinimas labai tikslus ir teisingas, nes jis užbaigė ateitininkų potencialinį laikotarpį ir pradėjo aktualinį. Jis bevardžiams arba potencialiniams ateitininkams "davė vardą, pavedė susisteminti mintis ir idealus ir aiškiau pastatyti tikslus surinkti vienon šeimon ir išrikiuoti." (St. Yla, At. Vadovas. 22 p.) Ateitininkiško (pradžioj potencialinio) sąjūdžio kūrėjų buvo daug. Kiekviena kuopelė turėjo savo tėvą — kūrėją. Dažniausia jas kūrė mokyklų kapelionai. Bet ne visiems kapelionams tokios kuopelės rūpėjo. Buvo tokių, kurie jų organizavimui nepritarė ir joms priešiški. Tokiose mokyklose jas organizavo ar patys moksleiviai arba studentai. Prie tokių kapelionų priklausė Marijampolės vyrų gimnazijos kapelionas kun. Miknevičius. Degučių steigiamoji konferencija jas suvienijo, Ylos žodžiais tariant apkrikštino. Bet tas vienijimas ne įvyko viena diena. Jis turėjo išeit taip pat savo evoliucijos kelią. To reikalavo tų laikų gyventos sąlygos. Juk visa ta veikla turėjo būti slapta. Kuopelės buvusios ar naujai po Degučių suvažiavimo įkurtos dažnai nežinojo nei to suvažiavimo, nei įkurtos organizacijos vadovybės. Bet svarbu, kad buvo vadovaujamoji nematomoji ranka. Kuopelės tą ranką juto. Telkė gi jas aplink save Ateitis.

Kas Degučių steigiamąją konferenciją sušaukė? Maskvos katalikiškoji studentija (ne Rūta, kaip esu rašęs savo straipsnyje Ateitininkiški klausimai. Draugo priedas. 1960 m. rugp. 27 d. ir rugs. 3 d. Ji susiorganizavo tik po Degučių konferencijos.) Ji, reikalui esant neorganizuota rinkdavosi katalikiškiems reikalams spręsti. Ta studentija, kilus konfliktui su aušrininkais, kelis kartus tarėsi apie reikalą įkurti kalbamą katalikų studentų ir moksleivių organizaciją. Tarėsi ir sutarė. Šaukė ir organizavo tą konferenciją suvalkiečiai studentai, moksleivių padedami. Joje dalyvavo tik pasauliečiai. Nebuvo nei vieno kunigo. Vieno klieriko dalyvavimas to teigimo nekeičia.

Tad potencialinę ateitininkiją pradėjo grupuoti dvasiškų mokyklų studijuozai — klierikai ir studentai. Tie susigrupavimai — kuopelės siekė dviejų tikslų: religinių ir tautinių; Dievas ir tėvynė buvo jų veiklos vedamosios žvaigždės. Tie patys studijozai sušaukė minėtą Kauno suvažiavimą ir padarė keletą nutarimų, kuriuos pradėjo vykdyti pradžioje Petrapilio akademikai, o vėliau tęsė Luveno studentai. Idėja kurti katalikiškąją organizaciją ne Luvene gimė, bet Kaune. Luvenas tik Kauno suvažiavimo nutarimus vykdė. Tačiau aktualinę ateitininkiją sukūrė katalikai studentai ir moksleiviai pasauliečiai. Jie ją ir suorganizavo ir išvedė į viešąjį gyvenimą, kaip didelį, įtakingą veiksnį.

Dar vienas klausimas. Kas inspiravo maskviškius studentus imtis katalikiško mokslus einančio jaunimo organizavimo darbo? Ar iš pašalio kas paragino, kaip pvz. Luvenas, ar jų pačių tarpe gimė ta idėja? Šis klausimas nėra didelės svarbos. Ar taip ar kitaip bus atsakyta į tą klausimą, dalyko esmė nepasikeis. Bet šis klausimas įdomus tik kaip tiesa, kaip istorinis faktas. Tad aiškinant kitus ateitininkiškus klausimus, reikalinga ir naudinga išsiaiškinti ir šis kartus. Jei Vaitkaus teigimas, jog petrapiliškiai akademikai Jurgutis, Reinys ir Kuraitis parašę apie 300 laiškų ateitininkų organizavimo reikalu, tai suprantama, kad tokį paraginimą galėjo gauti kiekvienas religiniai ir tautiniai susipratęs studijozas, ir dar gerokas tų laiškų pluoštas būtų pasilikęs rašytojų stalčiuose, nes sunku patikėti, kad anais laiškų rašymo laikais galėtų būti net 300 sąmoningų ir ryžtingų katalikų studentų ir moksleivių. Nėra

Vėliavos krikštas. Kūmai Br. Petrauskienė ir prof. A. Salys. Krikšto apeigas atlieka kun. K. Širvaitis.
Nuotr.: Vincentas Gruzdys

pagrindo atmesti teigimą jog luveniškiai rašę laiškų kalbamu klausimu Dovydaičiui. Aš tai prileidžiu. Bet ta prielaida reikalinga įrodymų. Aš jų neturiu. Kai savo minėtam straipsnyj Ateitininkiški klausimai suabejojau luveniškių inspiracija, pasiremdamas Dovydaičio ir kitų maskviškių studentų jos nutylėjimu, Darbininkas (1960. IX. 23) pareiškė, kad "tenka sugrįžti prie senojo aiškinimo", nes At. Federacijos archyve esą "kitų dokumentų, kurie rodo daug artimesnius ryšius tarp Dovydaičio ir Luvene buvusio kun. Kuraičio." Gaila, nepažadėjo tuos archyvo įrodymus paskelbti, Bet pažadėjo P. Dirkiui tai padaryti. Lauksime. Aš sutinku, kad Dovydaičio nutylėjiuas nedidelis argumentas. Galėjo pamiršti ar rado nereikalingu tą klausimą skelbti. Aš be to, ką esu čia parašęs, noriu dar šį-tą pridurti, kad archyvo turėtojai visa kartu aiškintų ir šviestų. Savo straipsnyje Ateitininkiški klausimai spėjau, kad santykiai su aušrininkais inspiravo maskviškius organizuoti ateitininkus. 1911 m. sausio m. pradžioj Dovydaitis pasakė maskviškiam kunigui E. Paukščiui: "Vakar buvau lietuvių studentų susirinkime ir galutinai įsitikinau, kad jie kone visi aušrininkai ir su jais susikalbėti neįmanoma. Kursime ateitininkų draugiją ir leisime Ateitį." (J. Eretas. Stasys Šalkauskis". 29 pusl.) Ar galėjo luveniškiai tokias mintis inspiruoti maskviškiams studentams? Manau, kad ne. Kodėl? Aušrinė gimė 1910 m. sausio 30 d. Luveniškiai gi savo atsišaukimą išsiuntinėjo 1909 m. lapkričio 11 d. Tad aišku, kad apie nesamą Aušrinę negalėjo nieko rašyti ir ji negalėjo luveniškius inspiruoti kurti naują organizaciją, nei kitus raginti organizuotis Aušrinės motyvais.

Degučių steigiamojoj konferencijoj Dovydaitis naujos organizacijos reikalą rėmė Aušrinės antikatalikiška veikla. Tai buvo 1910 m. rudenį—rugp. pabaigoj ar rugsėjo pradžioj. Kun. Paukščiui Maskvoje 1911 m. sausio pradžioj jis tą patį pakartojo. Čia jau išvardino ir organizacijos ir laikraščio vardą. Iš luveniškių tų vardų gauti negalėjo ir negavo. Tad iš kur juos gavo? Iš Deguičų konferencijos nutarimų. Konferencija nutarė leisti laikraštį Ateitį ir pačią organizaciją pavadinti laikraščio vardu. Pradedant Kauno suvažiavimu ir baigiant Luvenu nutarimai buvo vykdomi tik raginamais laiškais. Degučių gi nutarimai tuoj imta darbais versti. Jau 1910 m. gruodžio m. 20 d. P. Dirkio pasakojimu Jakštas Dambrauskas pranešė Kauno ateitininkų kuopelei, kad laikraščio klausimu gavęs laišką iš Dovydaičio, jį leisiąs ir pavadinsiąs Ateitimi. Redaktorium būsiąs pats Dovydaitis. Iš to seka, kad suvažiavę Maskvos studentai tuoj pradėjo vykdyti Degučių nutarimus. Ligi gruodžio m. 20 d. jie jau suskubo susitarti dėl Ateities leidimo su Šv. Kazimiero Draugija, nes Jakštas Dambrauskas be Draugijos nutarimo tokio pažado nebūtų galėjęs duoti kauniškiams moksleiviams ateitininkams. Pirmam Ateities numeriui parengė tris pagrindinius klausimus, kuriuos nustatė visa Rūta, o Dovydaitis tik įvilko juos į reikiamą rūbą. Dėlto tas straipsnis nebuvo pasirašytas Dovydaičio, bet ateitininkų vardu. 1911 m. pirmajai konferencijai Kaune Rūta patiekė ir sukurtos organizacijos įstatus. Šioj konferencijoj Dovydaitis buvo išrinktas antru kartu ateitininkų pirmininku. Pirmu kartu jį išrinko Degučių steigiamoji konferencija. Luvenas savo projektuojamai organizacijai ir kitus tikslus buvo numatęs. Tad išvada peršasi tokia: jei Dovydaitis ar visi Maskvos katalikai studentai ir būtų gavę petrapiliškių ir luveniškių paraginimus organizuoti katalikų studijozų organizaciją, tai jie ją organizavo kitais motyvais, kitų akstinų paakstinti, kitokios apimties ir kitokiais ar bent ne tokiais tikslais.

Aktualinę ateitininkiją organizuojant daugiausia pasireiškė Eliziejus Draugelis. Dovydaitis, Kuraitis, Reinys buvo žodžio sakytojai, savo idėjų apaštalai, bet nebuvo organizatoriai. St. Yla Kuraitį vadina organizacijos vairuotoju, spiritus movens net tada, kai Dovydaitis buvo išrinktas jos pirmininku (A. Vadovas. 21 p.). Nuo Degučių konferencijos ligi Pirmo Didžiojo karo

pradžios aš negalėjau dalyvauti tik pirmojoj Kauno ateitininkų konferencijoj. Dalyvavau ir didesniuose ateitininkų pasitarimuose. Kuraičio niekur nebuvau sutikęs. Karo metu jis buvo Rusijoj. Į ateitininkų veiklą jis niekur ne tik neįsijungė, bet net nesusidomėjo. Ateities Spindulių redakcijos kolektyve teko ir man būti. Redakcija rinko bendradarbius. Savanoriškai jis ir čia nepasisiūlė. Sužinojęs, kad jis su Jurgučiu gyvena Mogiliove, progai pasitaikius užsukau pas juos kviesti bendradarbiais. Kuraitis pažadėjo ir kaiką parašė. Jurgutis gi atsisakė ir nieko neparašė. Vėliau, kai Mogiliove pasidarė nesaugu, jis išvyko kažkur į Ukrajiną ir ten kažkokiam dvare praleido visą karo metą. Prie gana gyvo ateitininkų judėjimo jis nei piršto neprikišo. Gyvai pasireiškė tik Lietuvos nepriklausomybės pradžioj. Praktiškai nuo Degučių konferencijos ligi Pirmojo karo pradžios organizavimo darbą vedė E. Draugelis. Jis apie tą ateitininkų veikimo laikotarpį daugiausia žino. Jo žodis mums svarbu žinoti.

El. Draugelis tuo klausimu yra nemaža parašęs Drauge, Darbininke ir Ateityj. Beto, mano klausiamas papildomai davė informacijų man rašytais 1960. VI. 20, 1961. I. 11 ir kitais laiškais.

Apie aktualinių ateitininkų pradžią, jų sumanytojus ir organizatorius daug įvairių ir skirtingų dalykų prirašyta. Surasti tiesą ne vienam rūpėjo. Tai parūpo ir S. Sužiedėliui. Jis paprašė tų žinių iš E. Draugelio. Draugelis tuo reikalu štai ką rašo: "Prieš kelis metus, ateitininkų vado Sužiedėlio raginamas, parašiau apie pirmuosius ateitininkus. Mano raštas būk buvęs įduotas kun. Petrėnui, o jam mirus mano raštas dingęs. O aš norėjau atitaisyti kelis istorinius netikslumus, kurie nesuprantamu būdu veržiasi į istoriją. Kaikas pradėjo per fas et nefas girtis, kad ateitininkai pirmūnai buvo visai ne tie, kurie iš tikrųjų ateitininkus sukūrė, o kiti asmenys, būtent — kunigai ir profesoriai, būk jie sukūrę visą ateitininkų sąjūdį. Nepavydžiu tos garbės, tačiau, kam kunigams jau senai pasišventusiems šūkiui "Visa atnaujinti Kristuje", dar kartą tą šūkį atkurti ir skelbti... Kas kita mums svietiškiams moksleiviams ir studentams: be šito sąjūdžio, be šito ryžto, Dievas žino, kur mes būtume nudardėję. Ir į ką būtų panaši atkurtoji Nepriklausoma Lietuva." Toliau dr. E. Draugelis konstatavęs, kad ateitininkus yra įkūrę svietiškiai visai teisingai pažymi, kad "tais laikais *kunigų skelbiamos tiesos* ne tik negalėjo daryti įspūdžio, bet, priešingai, toms tiesoms parengdavo neigiamą dirvą. Nekatalikiškai nusiteikusi moksleivija ir studentija atkirsdavo: kunigai privalo taip sakyti ir... ir baigtas kriukis... Nelengva buvo tais laikais ir studentui ar moksleiviui atvirai pasirodyti kataliku. Savo klasėj Marijampolės gimnazijoj aš vienų vienas buvau aiškus, nesislapstęs katalikas. Ir dėl to jų tarpe palikau pariju, ilgaskvernių šalininku, davatka, klerikalu ir t.t. Nesunku suprasti, kokios įtakos galėjo turėti kunigai tokioj atmosferoj.

Išvadoje: ateitininkų sąjūdžio prasmė ir esmė *atgauti pasauliečius* Kristui, o ne kunigus daryti katalikais (geresniais?). Šitas sąjūdis buvo ir liko *epochinis*, gal todėl ir tiek daug nekviestų "tėvų" ir "gimdytojų" peršasi. Tiek to. Tik kad nepakenktų pačiam sąjūdžiui."

Kiek prisidėjo luveniškiai prie aktualinių ateitininkų organizavimo? Šiuo klausimu dr. E.

JURGIS GLIAUDA

NEIŠVENGIAMOJI

Tu, kaip naktis,
tu, kaip šešėlis,
kaip jaunuolio meilė,
didžioji, neišvengiamoji —
ateisi, atlankysi,
šaltuoju bučiniu į lūpas įsismeigsi,
slaptingom pasakom užbursi, užkerėsi...

Užmiršęs viską, būsiu toks ramus —
toks mielas poilsis tavam glėby
po didelės, skurdžios, trankios kelionės.
Sušals širdis į ledo gabalėlį,
sustos pulsavęs neramusis pulsas,
krūtinė išdidžiai suakmenės.

Ateis kadais man brangūs žmonės,
ir šauks manęs; vadins, gal būt, meiliais vardais.
Paims už rankos, glostys mano skruostus,
su šiurpuliu įsmeigs akis į mano keistą žvilgsnį,
ir verks manęs,
ir smerks tą marmuro ramybę, kuri į mano veidą
įsilies.

Jų šauksmas bus man nebylus —
glėby palaimintos Neišvengiamosios
tylėsiu šaukiamas brangių kadais balsų
brangių kadais žmonių ir
būsiu abejingas jiems...
Ir šaltas būsiu jiems. Beširdis.

JURGIS GLIAUDA

IKARO ABEJONĖ

Negyvam mano rankoj paukščiui papuošti
aš nuskyniau rožės žiedą ir —
įdūriau pirštą.

Mano kraujo lašas nukrito ant paukščio
Paukštis atgijo, ir nuskrido.

Mano delne liko mirštanti rožė,
ir mano kraujas, kuris manęs neatgaivina.

Kada vėjo sparnai kelia paukštį į saulę,
kodėl aš tebesu čia?

Gal... skrydžiu į saulę nepasitikėti,
kada žemėje vėjas pilnas mėnesienos potvynio?

Iš naujai parengto spaudai romano: *Ikaro Sonata*

Draugelis štai ką rašo: "Nei aš, Rūtos pirmininkas, nei kiti jos nariai nesame gavę jokio Luveno studentų raginimą organizuoti katalikus studentus ir moksleivius. Jokis Luveno studentų pasiūlymas nebuvo svarstomas nei Rūtai susikūrus, nei studentų katalikų susirinkimuose prieš jos atsiradimą... Luveno studentų klierikų bei kunigų negreit susilaukėm. Jie mums gražiai patalkindavo savo vertingais straipsniais Ateityje, kuomet teko "grumtis" dėl savo ideologijos su Aušrine (ir kita pirmeivių spauda), bet tai buvo vėliau 1911-12-13 metais. Ligi tų metų mes luveniečių nei žinojom, nei jų įtakos jautėm... Su Aušrine buvo griežtai susikirsta ir kitaip jau nebuvo galima. Luvenas čia nieko dėtas... Degučių steigiamosios konferencijos pavesti, maskviškiai katalikai studentai jau susibūrę Rūtoje naujai nutartai organizacijai surašė įstatus ir ideologijos pagrindus. Pirmojoj ateitininkų konferencijoj Kaune 1911 m. jie buvo priimti. Buvo priimtas ir Degučių nustatytas vardas laikraščiui ir organizacijai. Mano ir Dovydaičio redaguojama Ateitis organizacijos vardą išpopuliarino ir galutinai įšaknijo."

Kas pirmąją Ateitį redagavo? Šiuo klausimu įvairiai kalbama. Vienų teigimu ji buvo redaguojama Jakšto Dambrausko, kitų Vaitkaus, o dar kitų — Dovydaičio. Tuo gi tarpu jos redaktoriai buvo Dovydaitis ir E. Draugelis. Šituo klausimu Draugelis rašo: "Pr. Dovydaitis ir aš suredagavom pirmąjį ateities numerį 1910—1911 m. Aš jos viršeliui nupiešiau ir vinjetę, labai gražių raudonų, gal kiek per dygių, erškėtrožių šaką. Toji vinjetė išsilaikė kelis metus ir tik po Pirmojo Didžiojo karo ar jo metu buvo pakeista: buvo sumažinta spygliai ir padidinta žiedų skaičius. Tos erškėtrožės buvo net Adomo Jakšto Dambrausko apdainuotos bene pirmame Ateities numeryje. Kad Adomas Jakštas buvo Ateities leidėju, aš neginčinu, bet tik leidėju, o ne redaktorium. Mes jauni studentėliai ir gimnazistai neturėjom lėšų Ateičiai leisti... Taigi nereikėtų palaikyti klaidų, kad Ateitį redagavo A. Jakštas, kun. M. Vaitkus ar kiti. Taip buvo nuo 1911 m. ligi 1914. Kas buvo toliau, aš nežinau ir nieko nesakau. ... Aš rašiau Ateičiai beletristiką ir redagavau jos "Gyvenimo Kroniką". Man buvo pavesta rūpintis ir organizacijos reikalais. Tuo tikslu teko susirašinėti su Petrapilio ir kitų universitetų studentų kuopelėmis. Dovydaitis organizacijos reikalams netiko. Jis redagavo savo dalį ir rašė. Rašė daug: Kristaus problemą, mūsų nutartus ateitininkų principus panaudojo savo straipsniui Trys pagrindiniai klausimai, kurį paskelbė, kiek prisimenu, ne savo, bet ateitininkų vardu, polemizavo su aušrininkais ir tt... Pr. Dovydaičio ir mano redaguojama Ateitis suformavo ateitininkų sąjūdžio struktūrą ir nustobavo jo ateitininkų vardą. Maskvos Rūtos išrinkta komisija paruošė bendradarbiaujant su Petrapilio studentais įstatus, kurie 1911 m. konferencijos buvo priimti. Jais buvo vaduojamasi Lietuvoj ligi nepriklausomybės pradžios."

Baigiu. Baigiu ne ateitininkiškus klausimus, bet tik šį straipsnį, kuris palietė tik potencialinę ateitininkiją ligi įžengimo į aktualinę. Potencialinės ateitininkijos istorija sunkiausia ištirti. Tai ne vieno žmogaus darbas. Sunki dėlto, kad nepavyks surasti platesnių šaltinių. Jie buvo sužrauti žmonių galvose. Miršta tie žmonės, dingsta ir šaltiniai. Netolima Degučių steigiamosios konferencijos ir Kauno pirmosios konferencijos praeitis — 49 - 50 metų, o jau nedaug tų įvykių gyvų liudininkų beliko. Ar atsiras daugiau rašytų šaltinių, nežinau. Laiškai taip pat šaltiniai, bet juos reik labai atsargiai naudot ir mokėt priderinti prie liudininkų suteiktų duomenų. Jų palikti duomenys taip pat reikalingi patikrinimo, nes 50 metelių savo padaro: ir ne visa pasakoma ir, kartais netaip pasakoma, be blogos valios, atmintis apdyla. Aistroms, nervams ir ambicijoms bei tendencijoms čia vietos negali būti. Tai tiesos turkliai. Jie ją

griuvėsiais ir dulkėmis paverčia. Už kiekvieną mano klaidos įrodymą būsiu dėkingas. Jų labai vengiau. Dėl mažos abejonės, tą ar kitą arti tiesos stovintį faktą apleidau. Ligi Pirmo Didžiojo karo nedalyvavau tik pirmojoj Kauno konferencijoj. Degučių konferencija dar, manau, gana gyvai pasiliko atmintyj. Prie kurio fakto susvyravau, atsiklausiau dr. E. Draugelio. Kurie jo teigimai nesugebėjo aptemusio fakto apšviesti ir atgaivinti, parleisdavau. Lauksiu kitų įrodymų ir konstatavimų. Jei bus reikalo, tais klausimais dar kalbėsiu. Turiu noro dar paliesti tuos mano žinomus iš kalbamos praeities klausimus, kurie kitų jau yra paliesti, ir kurie reikalingi tam tikro ištiesinimo, papildymo ar patikslinimo.

Straipsnio eigoje dariau išvadas. Dabar noriu jas padaryti jo pabaigoj. Išvadas darau tik tokias, kurios man atrodo tikros.

1. Potencialinės ateitininkijos pradžią davė dvasiškųjų mokyklų — Petrapilio Akademijos ir Seinų bei Žemaičių - Kauno kunigų seminarijų studijozai. Jų sukurtos kuopelės turėjo ateitininkišką veidą, turinį ir siekimus.

2. Rusijos valdomose žemėse jos pradėjo kurtis XIX amžiuje. Seniausios kunopelės buvo Žemaičių ir Seinu seminarijose. Žemaičių seminarijoj ji buvo jau 1882 metais. Pradžia gali būti dar ankstyvesnė. Maždaug tuo pačiu laiku atsirado ir Seinų seminarijoj. Vakarų Europos žinoma tik Šveicarijos Fryburgo universiteto kuopelė, kuri įsikūrė XIX amžiaus pabaigoj, būtent — 1899 m. Nekalbu apie neorganziuotus studentus.

3. XX. amžiuje pradėjo kurtis tokios potencialinės ateitininkijos kuopelės ir aukštesniosiose ir viduriniosiose mokyklose. Jos buvo pasauliečių moksleivių. Jas dažniausia sukurdavo tų mokyklų kapelionai, tų pačių moksleivių padedami. Bet buvo ir kuopelių sukurtų ar pačių moksleivių, ar pasauliečių studentų. Rusijos universitetuose studentų pasauliečių kuopelių man nepavyko susekti potencialinės ateitininkijos laikotarpyje. Jos pradėjo organizuotis tik įžengus ateitininkijai į aktualinės ateitininkijos laikotarpį. Pirmoji tokia kuopelė įsikūrė Maskvoje, kuri buvo pavadinta Rūtos vardu. Jos kūrėjas ir pirmas pirmininkas buvo Eliziejus Draugelis.

4. Tarp veikusių kuopelių jokio nuolatinio ryšio nebuvo. Veikė kiekviena sau, savo reikalų ir nusistatytų tikslų ribose. Ar jos ėjo į platesnį visuomeninį darbą, nepavyko sužinoti. Tokį darbą atostogų metu mėgino dirbti Marijampolės gimnazijos ir Seinų keturklasės mokyklos kuopelės.

Grand Rapids, Mich. naujai įsisteigusios moksl. at-kų kuopos nariai p. Astrų bute.

St. Yla savo At. Vadove (14 psl.) rašo, kad Petrapilio Akademijos kuopelė" derino skirtingą kauniškių ir seiniškių veiklą." Aš be pertraukos nuo 1908 ligi 1917 metų studijavau Seinų kunigų seminarijoj ir Petrapilio Akademijoj. Su tokiu „derinimu" neteko susidurti nei girdėti apie jį. Būdamas dvejus metus petrapiliškės akademikų kuopelės pirmininku, išstudijavau visas kuopelės protokolų knygas ir apie tokius ryšius ir derinimus pėdsakų neradau. Jų nebuvo ir negalėjo būti. Iš Ylos to teigimo konteksto galima spėti, kad jis pavadino "derinimu" tą įvykį, kai petrapiliškė akademikų kuopelė pavedė savo nariui Andriui Dubinskui susitarti su Kauno ir Seinu kuopelėmis dėl santykių su Varpu ir dėl leidimo naujo katalikiško laikraščio. Tas įvykis mano aprašytas anksčiau sulyginamai plačiai. Bet ir čia Andrius Dubinskas nefiguravo kaip arbitras ar derintojas, bet kaip lygus partneris. Iš to fakto, kad kauniškiai ir seiniškiai priėmė tą ar kitą akademiko pasiūlymą negalima daryti išvados, kokią yra padaręs St. Yla.

5. Kūrimo mokslus einančio jaunimo organizacijos idėja buvo iškelta kunigų — Petrapilio akademikų. Jie ją ėmėsi ir realizuoti. Tuo reikalu buvo sušauktas Kauno suvažiavimas. To suvažiavimo dalyviai Kauno nutarimus pradėjo realizuot Petrapilio akademijoj, o vėliau tiem patiems žmonėms — Jurgučiui, Kuraičiui persikėlus į Luveno universitetą, tęsė Luvene. Pagimdyta idėja Lietu-

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

MEDIS

ir nerandu atminty valandos, kada nebūčiau čia
Aš vienišas ir keistas medis.
Apglėbęs žemę stoviu sankryžoj dviejų kelių
ir nerandu atminty valandos kada nebūčiau čia
stovėjes —
tylus, bežodis. Ir nebeatmenu —
nors gyslomis skambėte skamba kraujas — saulės, paukščio šakose.
Aš vienišas ir keistas medis. Kartais
ir aš pakeliu galvą ir žvelgiu į ten — į tolimus
tačiau taip artimus brolių veidus.
Siūbuoja jie ir petys į petį laukais brenda
supdami saulės dainą plaukuose... Tada
savos įsiklausau vienatvės balso. Tada
ji taip rami, išblyskus stoja prieš mane.
Pečiuos skaitau kažką slegiančiai sunkaus ir
milžiniškai švento,
o akyse — save...
Tik teka manyje jau nebemano kraujas —
Tik nebemano rankos trokšta glausti žemę į
save.

---

voj buvo realizuojama Rusijoj, o paskui Belgijoj, bet užbaigta Lietuvoj.

6. Kalbamą aktualinių ateitininkų organizaciją įkūrė 1910 m. rudenyj Degučių steigiamoji konferencija. Ją įkūrė pasauliečiai studentai ir moksleiviai. Čia buvo išrinktas pirmas pirmininkas Dovydaitis, nutarta leisti laikraštį, vadinamą Ateitimi, organizacijai duotas laikraščio — ateitininkų — vardas, pavesta Dovydaičio sudarysimai valdybai Maskvoje nustatyti naujai organizacijai ideologinius principus ir įstatus. Dovydaičio sudarytoji iš Rūtos narių valdyba visa sąžiningai parengė ir pristatė pirmajai Kauno konferencijai tvirtinti. Kas buvo maskvinėj valdyboj, nežinau. Kauno konferencija Dovydaitį perrinko antru kartu pirmininku ir išrinko visą valdybos sąstatą. Tad valdybos gyvenvietė pasiliko vėl Maskva. Čia turiu konstatuoti, kad pasauliečiai su kunigais gražiai sugyveno, jokio antagonizmo ar varžybų nebuvo tarpe jų, kunigai visur ateitininkų veiklą nuoširdžiai rėmė ir moraliai ir materialiai. Be kunigų vargiai ateitininkija taip būtų išbujojusi. Antra vertus, kunigai be ateitininkų tikrai nebūtų galėję taip sekmingai išvystyti Katalikiškosios Akcijos ir net paties pastoracijos darbo. Tokie pat tarpusavio pasitikėjimo ir bendro darbo tarp kunigijos ir ateitininkijos santykiai turėtų pasilikti šiais sunkiais laikais.

7. Neišaiškinta Degučių - Luveno santykis ir kas inspiravo Degučių suvažiavimą. Man ir dr. E. Draugeliui tas klausimas aiškus. Yra ir kitaip manančių. Tie klausimai neesminiai. Bet pradėjus aiškintis, reik ir baigti. Turimi tais klausimais laiškai turėtų būti paskelbti ištisai, ne nuotrupomis. Jie visų nuosavybė, tad reikalinga iš vienuolyno spintų iškelt viešumon. Jie ir istorijai svarbūs dokumentai. Gaila, kad neatsiranda laiškų, kurie buvo rašomi po Kauno 1908 m. suvažiavimo Petrapilio studentų ateitininkų organizavimo ir Draugelio tuo pat reikalu iš Maskvos. Dr. Draugelis išlaikė savo susirašinėjimą su savo seserim Magdalena, kuri tuomet studijavo Petrapilyj. Iš jų matyt petrapiliškių bendradarbiavimas rašant įstatus ateitininkų organizacijai Maskvoje po Degučių suvažiavimo ir jos išrūpinimas melodijos ateitininkų himnui iš kompozitoriaus Sasnausko. Kas turi tų laikų ir tos srities laiškų, ir juos reikėtų paskelbt spaudoj (manau Ateityj). Jie padėtų išaiškinti tuos neaiškumus, kurie paminėti šiame 7 punkte, o gal dar visai naujų dalykų iškeltų viešumon.

— — —

Pabaigus rašyti šį straipsnį, Darbininke pasirodė Dirkio-Sužiedėlio dialogas čia gvildentais klausimais. Dialoge juntama ne tik plunksna, bet ir kiek pakutenti nervai. Turiu noro į tą dialogą įsimaišyti. Bet nesiskubinsiu. Lauksiu daugiau tuo klausimu balsų. Esu tikras, kad nustačius reikiamus terminus, dalis ginčų turės atkristi. Dėlto ir siūlau priimti mano čia pavartotus terminus — potencialinius ir aktualinius ateitininkų laikotarpius. Antra, ateitininkų konferencijų skaičiavimą: Degučių steigiamoji konferencija, po jos pirmoji, antroji ir tt. konferencija. Taip nustatyta skaičiuoti Lietuvos Seimus. Dr. Draugelis pavartojo terminą pirmūnai. Jis priimtinas. Kas yra pirmūnas? Lietuvių kalbos vadovas pirmūnu vadina pirmąjį kokio sąjūdžio atstovą, pionierių, o Dabartinės Lietuvių kalbos žodynas — kas pirmauja, pralenkia darbe kitus. Lietuvoj tas terminas buvo vartojamas. Aš siūlyčiau suvažiavimo dalyvius, kurie pervedė potencialinę ateitininkiją į aktualinę, vadinti steigėjais, o visus kitus, kurie įsteigus aktualinę ateitininkiją į ją tuoj įsirašė nariais, pirmūnais. Nors šios rūšies terminai praktiškos reikšmės neturės ir dėlto be jų galėtumėm lengvai apsieiti.

Šiais eilėraščiais duodame progą dar nežinomiems, jauniems poetams, pasireikšti.

Redakcija

DALIA

Baltimore

LAIKRODIS

Sustok
Ir pailsėk, o mielas mano drauge.
Tiek amžių eidamas, juk pavargai.
Užmerk savas akis,
Suvargusias rankas nuleiski,
Čia bus namai tau
Amžini.

Lai keliasi viduramžių karaliai,
Jų grakščios damos,
Ir jų juokdariai,
Ir. lai visi išsirikiavvę,
Lopšinę švelnią gieda
Tau.

BAUSMĖ

Sakyk,
Kur dingo didžios minios?
Jos skundai
Ir beviltiški vargai?
Kur dingo
Didys mūs valdovai,
Kuriuos mes laikėme dievais?

Kodėl,
Pasaulis taip staiga aptemo,
Sumišo tautos
Ir sukilo prieš dievus?
Kodėl sužlugus žemė,
Ugnimi pavirtus,
Pradėjo baust paklydusius vaikus?

Beliko tik
Niūri, dėmėta žemė,
Paklydę paukščiai, ir suvargę jos vai-
Kančia sunki, [kai?
Bet jiems kentėti reikia
Už sukilimą prieš valdovus
Ir dievus.

SNAIGĖ

Snaigė:
Lengva ir baltutė,
Prislinkus prie lango,
Kristalu šypsojosi man.
Iš džiaugsmo
Bandžiau ją paliesti...
Bet snaigė klajūnė
Sau skrido toliau.

EVARISTAS LUKŠAITIS

Vokietija

GEGUŽIO PENKTOJI

Tu nematei,
Tu negirdėjai,
Kai slinko jo šešėlis
Kruvinu žemės veidu!
Ne, ne,
Tu negirdėjai,
Kaip raudoni kardai čerškėjo,
Kaip ūžė žiaurūs karų vėjai!

Vandenų gelmėse
Paskendo jo garbė.
Tik saloje Šventos Helenos
Surado paskutinį stogą.
Tik ten,
Tik ten jis praregėjo;
Sulaukęs penktąją Gegužio
Ramiai abi rankas sudėjo.

SENIEJI METAI

Nuo šakų nukrito visi medžių lapai,
Užbaigę dienas savo jau laukia mirties.
Pageltę, sušlapę, lavonais veik tapę,
Nėra jiems kitos ateities.

Už lango lauke vėjas "requiem" traukia,
Norėdams sušilti jis prašos įleist.
Jau metai prabėgo — kiti yr už durų,
Jie nori senuosius pakeist.

LINAS
Roma, Italija

MALDA

Duoki man melstis ir melstis karštai,
Už savo kaltes atgailoti;
Lėkt mintimis kur balti angelai —
Tavieji kareiviai sparnuoti.

Duoki meilės, o meilės visiems:
kiekvieną šioj žemėj mylėti,
Nes teišliedamas meilę žmonėms
Galiu ją Tau ištesėti.

Laimink, Dievuli, palaimink veiksmus,
Kad juos Tavo garbei aukočiau;
Jei nepatinka, niekais versk visus:
Svarbu kad Tavęs nenustočiau.

PAGUODA

Kai skausmas suspaus kada tavo krūtinę
Ir verkiantį niekas priėjęs neguos,
Turi prisiminti — yra dar krutinė
Daug iškentėjus šios žemės varguos.

Kai kraujas tekės tavo kenčiančių kūnu,
Ir kančią pakelti tau nieks nepadės,
Pažvelki į ietimi pervertą Sūnų
Nuo kryžiaus belaiminant — tuoj pa-
[lengvės.
Kai protą kamuos net šimtai abejonių
Ir niekas atsakymo duot negalės,
Stipriai įsitverk Nukryžiuotojo kojų:
Jis ranką pagelbos visuomet ištįes.

RYTAS GAMTOJE

Aušra jau ryto danguj prašvito —
Mirko žalumą gamtos:
Lapus rasotus, grybus užklotus,
Brizga ir mirga laukuos.

Čia vyturėlis sparnus pakėlęs
Apsupa lanką ore,
Ten vieversėlio, to giesmuonėlio,
Skamba žavinga daina.
Kiškis šokuoja iš minkšto guolio
Sau kopūstėlių ieškot,
Lapė netoli eina gudruolė
Pusryčių sau kombinuot.
Štai voveraitė tupi eglaitėj
Sukin galvutę aplink,
O ten iš urvo kupinas purvo
Rengiasi kurmis išslinkt.

Visi pabudę kruta ir juda —
Mirga saulutės šviesoj.
Dievuli, tokį tik Tu temoki
Rytą sukurti dienoj!

ADOLFAS ŠMITAS
Vasario 16 Gimnazija

ATEITIS

Pamiršau paimti, ką norėjau,
Kadangi laiko neturėjau.
Aušrai auštant — tamsa išnyko,
Vaikas ant tėvelio pyko.
Dukros, sūnūs, susitarę,
Būtų priešą greit išvarę.
Laisvę dukros pagimdys,
Niekas mus tad neprarys!
Laisvę, kad kas pagimdytų,
Kad lapeliai nesuvystų.
Nukirpo jų — suvytusius lapus,
Tikrai dabar mūs laimė bus!
Sūnūs Tėvynei pagimdyti,
Šaukia į tolimą išgyti:
„Ateis be jūsų sutikimo,
Diena didžiausio apsirikimo!
Motinos neša Tėvynės šviesą,
Kuri tautai atneš — Tiesą!
Numirę balsiai į mus šaukia,
Dideli stebūklai mūsų laukia.
Tėvynė šaukia sugrįžimui,
Velnias staugia pamiršimui.
Saulė šviečia jos buvimui,
Velnias gimęs pražuvimui!"

VELYKŲ DOVANĖLĖ

ČESLOVAS GRINCEVIČIUS

Gintarėlis rytą nubudo kaip paprastai. Pasivartė, pasispardė, patrynė akis.

— Mamyte!

Namuose buvo tylu, ir niekas į jo šauksmą neatsiliepė.

Tada jis skubiai iššoko iš lovytės, pravėrė duris į koridorių, įbėgo į vieną kitą kambarį.

Pavasarėjanti saulė pro langų užuolaidas jau šiltai šypsojos, kanarėlė narvely lengvai suspurdėjo ir ruošėsi koncertui. Bet ne tai jam rūpėjo.

— Mamyte! — jau dideliu balsu šaukė.

Kasdien, būdavo, į tokį jo šauskmą mamytė tuoj atsiliepdavo, bet šiandien kažkodėl yra kitaip.

Bejieškodamas mamytės, Gintarėlis įbėgęs nustebo: senelė besėdinti ir kažką besiuvanti.

Senelė gyveno tolokai ir retai juos belankydavo.

— Mamyte...

— Gintarėli, labas. Tu visai nenori pasisveikinti su manim?

— Aš jieškau mamytės.

— Mamytės šiandien nėra, už tai aš čia esu.

— O kur mamytė?

— Išvažiavo. Reikės jos kiek palaukti. Pabus ir vėl sugrįš. O kai grįš, tau kai ką paverš.

— Parveš? Ką parveš?

— Parveš Velykoms dovanėlę. Juk kitą savaitę Velykos.

— Dovanėlę! Tai gerai, kad parveš dovanėlę. O ką parveš?

— Nežinau net kaip čia tau pasakyti: jau ne dovanėlę, o tiesiog didelę dovaną, labai didelę.

— Tai gal šautuvą? Taip noriu šautuvo!

— Geri vaikai po gatves su šautuvais nebėgioja.

— Tai didelį vežimą?

— Ką čia tas vežimas. Vežimą galima už pinigus nupirkti, o šita dovana nenuperkama, tik gaunama, tik geriems vaikams duodama.

Tai ką tokio parveš?

— Žinai kokia toji dovana tau bus: broliukas ar sesutė.

— Sesutė! Aš noriu sesutės. Sesutės! — Čia jis ėmė šokinėti, senelės sijoną tampyti, šaukti.

— Bus sesutė, sesutė, sesutė!

— Palauk, nesidraskyk. Esi vyras, tai turėk kantrybės.

— O kada mamytė parveš tą sesutę?

— Už kelių dienų. Reikės tau palaukti. Išvažiavo toli.

— Bet aš noriu, kad mamytė, ir sesutė tuojau čia būtų.

— Daug ko tu nori, bet turi praeiti daug laiko iki mimytė atras tau gerą sesutę ar broliuką.

— Ir broliuką?

— Aš sakiau, kad gal būt sesutę, o gal ne sesutę, tai broliuką. Vieną iš jų, o ką, tai aš nežinau.

— Jeigu sesutę ar broliuką, tai aš noriu sesutę, ne broliuką.

— Ką parveš, tas bus gerai. Turėsi ką auginti, su kuo žaisti ir būsi laimingas.

— Bet aš noriu sesutės, ne broliuko.

— Aš tau dar kartą sakau, jog galbūt ir sesutę parveš, bet jei nebus sesutės, tai tada broliuką, kad tik tau nebūtų nuobodu. Viskas tas pats ir bus gerai.

— Aš labiau noriu sesutės.

— O tu priešgina ir užsispyrėlis, toks, kaip ir tavo tėvas.

Diena buvo nerami ir begalo ilga. Gintarėlis dažnai mesdavo žaislus ir, palikęs kieme žaidimų draugus, vis bėgiodavo klausinėti senelės, kada grįž mamytė su sesute, kaip atrodys, kuo ji bus vardu, ar turės tokias šviesias kasytes, kaip kaimynų Vilija, ir dar daug kitokių klausimų kilo jo galvoje.

Kaip tyčia, šiandien ir vakarui atėjus tėvelis dar vis negrįžta. Gal jis daugiau ką žino apie sesutę.

Nuobodus buvo Gintarėliui vakaras, ir jis nenoriai, tik senelės prispirtas, ėjo gulti.

Kalbėdamas vakarinius poterėlius, kaip visada, paprašė Dievulio sveikatos mamytei, tėveliui, seneliams ir visoms tetoms, kanarėlei ir savo arkliukams bei meškiukams ir tada paklausė senelės, ar jau galima melstis ir už sesutę?

Senelė, žinoma, pasakė, jog ne tik galima, bet ir reikia. Jis tuo buvo patenkintas.

Paskui ilgai jis vartėsi lovytėj, blaškės ir vis galvojo ir galvojo, kaip bus gerai, kad jis tu-

lėsiąs sesutę, kad jis ją labai labai mylėsiąs, jos neleisiąs niekam skriausti nei už kasyčių tampyti.

Bet ir kitą rytą dar nebuvo nei mamytės, nei sesutės.

Užmiršęs visą savo vyrišką didybę ir kantrumą, apie kurias tėvelis nesykį kalbėjo, tam pačiam tėveliui savo nusivylimą išliejo dideliu balsu ir ašaromis.

Nors tai buvo sekmadienis, ir tomis dienomis tėvelis su Gintarėliu žaisdavo, bet šiandien jis pasakė, jog neturįs laiko, skubąs ir greit išvažiavo. Veltui Gintarėlis prašė, kad ir jį kartu paimtų. Tėevlis sakėsi važiuojąs toli, greit negrįšiąs, ir ten vaikams negalima. Ir ką jam padarysi!

Nieko kito neliko, kai tik klausyti senelės likus namie. O ji jam visada gera, dažnai net geresnė už mamytę. Ji jį užtaria prieš tėvelį, dažnai išveža ant arkliuko pajodinėti, sykį parke nupirko daug daug balionų. Visokių spalvų: ir raudonų, ir mėlynų; vieni jų buvo su nupieštais drambliais, kiti su katinais, paukščiais. Ir ji nieko nesakė, jai jis tuos balionus vieną po kito atrišo ir paleido į viršų, vis taikydamas praskrendančius balandžius, net į lėktuvą ten augštai augštai. Žinoma, balionai nekliudė nei balandžių, nei lektuvo, ir jie ten pakilo ir atsimušė į patį dangų ir iš ten daugiau negrįžo, bet jam iš to buvo nemaža juoko ir džiaugsmo, ir jis to niekad neužmiršiąs.

Gera senelė ir šiandien. Nei ji bara, kad jis verkia, o ir gardžių paplotėlių prikėpė, ir viso pieno nevertė išgerti. Pagaliau dar iš jos išgirdo tai, ko jau seniai laukė:

— Ar nori pamatyti vyskupą? Jei nori, mes galėsime nuvažiuoti į tą bažnyčią, kur bus ir vyskupas.

Kaip gi jis nenorės pamatyti vyskupo! Tiek apie jį girdėjo, o dar nebuvo matęs.

Vyskupas gyveno toli, tai ilgai jiedviem teko važiuoti.

Viskas jam tenai buvo nauja ir įdomu. Ir bažnyčia daug didesnė, gražesnė negu ta, kur jis dažnai buvojo, ir varpai kitaip skambėjo, ir vargonai garsiau grojo. Čia viskas buvo taip, jog galėtų pasakyti, kad labai gražu, labai įdomu. Ir į vyskupą čia vaikščiojantį, čia šalia altoriaus sėdintį jis išplėtęs akis žiūrėjo ir atsižiūrėti negalėjo.

Paskui jau grįžtant namo jis visą kelia apie tai kalbėjo ir senelės naujų dalykų apie vyskupą klausinėjo. Jo susidomėjimui ir galo nebuvo.

Namie Gintarėlis rado jau grįžusį tėvelį ir norintį kažką pasakyti. Bet jis man nedavė nei žodėio pratarti — taip jam rūpėjo išpasakoti tai, ką jis šiandien patyrė:

— Tėti, tėti, vyskupą mačiau, vyskupą.

— O aš tau turiu daugiau ką pasakyti, daugiau negu apie vyskupą.

— Aš jau žinau, kas yra vyskupas, — nenusileido mažasis, — jis sėdėjo bažnyčioj augštai, gražiai pasipuošęs. Paskui jam davė tokią tai didelę kepurę. Vyskupas tą kepurę užsidėjo ant

JURGIS GLIAUDA

ŽUVĖDRA

Sustiręs, pilkas ir niurus dangus;
ir plieninio vandens, kaip ratas, apvalus, tarpelis;
aplinkui rūko, pilko, tiršto rūko siena...
Ir taip tylu. Lyg celėj.
Lyg kalėjimo vienutėje tyla.
Nėra krantų, nėra dangaus erdvės.
Nėra tikslų. Nei siekių.
Šiurpus jaukumas toje betikslybėj,
toj rūko celėj slypi...
Pasaulis sutilpo čia mažam laively,
kuris, srovės įsakomas, vos šliaužia,
kuris, kaip kalinys kalėjime, toj rūko celėj kali.
Ir taip, ir taip tylu, kad nedrąsu nė žodžio prašnabždėti...

Žuvėdros siluetas pasirodė.
Jis sklendi skrydžiu negyvu —
sustiręs, vos įžiūrimas, beformis.
Bet mes negalime atplėšt akių nuo paukščio silueto —
jis mūsų rūko celėje toks mielas svečias,
koks būna mielas svečias pelytė kalinio vienutėj.
Suklyko paukštis, tarytum kūdikis pravirkęs.
Į rūko sieną smigo ir pradingo...

Ar yra dar gyvenimas, kaž kur, už rūko sienų,
toks pat, koks vakar buvo:
naiviai atkaklus
ir neskaistus?

At-kai moksleiviai ir jaunučiai pasiruošę prtiesaikai.

Nuotr.: Vincentas Gruzdys

galvos, pasimieravo, ta kepurė jam nepatiko ir atidavė atgal.

— Gerai, mano vyre, gerai. Klausyk, Gintare, tu jau nebūsi šiuose namuose vienas, ir tau nebus nuobodu: tu turi broliuką. Girdi, ką sakau: kai grįž mama, tau parvež broliuką.

— Broliuką? O kur seustė?

— Broliukas ar sesutė, tai vis tas pats. Svarbu, kad turėsi ką auginti ir globoti, o kai paaugs, nuolatinį žaidimų draugą.

— Aš nenoriu broliuko, jeigu nėra sesutės. Aš noriu tokios sesutės kaip Rūtelė ar Vilija, kurios ateina į mūsų kiemą.

Palauk, vaike, nerėk. Bus ir sesutė. Ne dabar, kiek vėliau. O dabar turėtum džiaugtis, juk ne visi vaikai turi broliukus. Tu pamatysi, koks tavo broliukas gražus, ir tau bus garbė, kai judu žaisite, o tu, kaip didesnis, galėsi jį ginti, globoti.

— O kada aš turėsiu sesutę?

— Gal būt kitom Velykom?

— Kitom Velykom? Aš nenoriu taip ilgai laukti. Aš noriu sesutės jau dabar!

— Daug ko tu nenori.

Gintarėlio gera nuotaika, atsivežta iš bažnyčios, kuriam laikui išblėso, ir jis tylėjo, svarstė. Paskui, užmiršęs kažkokį broliuką, kurio niekad nėra matęs, vėl linksmai prišoko prie tėvelio ir ėmė poryti:

— Aš užaugęs būsiu vyskupu ir vaikščiosiu su didele, blizgančia lazda, sėdėsiu augštai ir giedosiu.

— Būsi, būsi.

— O broliukas, jei aš norėsiu, bus kunigu ir prieš mane ant galvos laikys didelę knygą, kai aš giedosiu, — persigalvojo Gintarėlis, jog gal ir neblogai turėti broliuką.

Praėjo keletas neramių dienų belaukiant mamytės ir broliuko, kurį kaip jau žinojo, reikės Lineliu vadinti. Tą dieną jis buvo kaip tik labai užimtas kieme: jis ten su draugais kažkokio indėniško žaidimo mokėsi, kad visai nepastebėjo, kas namuose atsitiko. Jį pašaukė senelė.

— Ateik pažiūrėti savo broliuko ir su mamyte pasisveikinti.

Kaip kulka šovė į vidų Gintarėlis.

Dar prieangy išgirdo kažkokį svetimą šiems namams riksmą, kūkčiojimą.

Koridoriuje jį pačiupo ant rankų tėvelis, o paskui Gintarėlis atsirado mamytės glėby. Toji ėmė ji bučiuoti ir myluoti. Bet miegamajam svetimas, neįprastas riksmas netilo. Jis nesusigaudė, kas čia darosi.

— Mamyte, mamyte, kur taip ilgai buvai?

— Aš už tai tau broliuką parvežiau. O dabar pažiūrėk į jį.

Možoj lovytėj gulėjo labai mažas, bet didelio balso sutvėrimas. Užmerktos akutės, raudonas veidukas, ant galvutės keli plaukeliai, suriesti piršteliai atrodė kaip šiaudeliai. Bet gi kad rėkė, o jau rėkė!

Ne, čia negali būti jo broliukas. Tai daugiau panašu į vaikų sugautą ir rankoj besispardantį žvirblį. Čia kažkas netaip, tai tikriausiai nesusipratimas.

Gintarėlis žiūrėjo su nepasitikėjimu. Vėliau jį apėmė naujas nusivylimas, net išgąstis.

— Aš nenoriu tokio broliuko! Čia ne mano broliukas. Aš noriu didelio. Tokio, su kuriuo galėčiau žaisti, — protestavo ir veržėsi iš kambario. Ašaros ėmė riedėti iš akių.

— Gintare, dar neseniai ir tu toks buvai, — sugriebęs jį ramino tėvas, — net dar mažesnis. O štai, koks išaugai vyras. Ir mamytė, ir aš, ir tavo draugai — visi buvo tokie maži. Už metų kitų matysi, koks jis bus didelis.

— Aš nebuvau toks mažas.

Nuraminti Gintarą nebuvo lengva, ir jis tik prieš eidamas gulti išdrįso įeiti į miegamąjį ir iš arčiau pažiūrėti į nutilusį ir miegantį padarėlį.

Kita diena prasidėjo ne taip tragiškai, ir naujasis broliukas jau ėmė rūpėti Gintarėliui ir apie jį mamytės jau pradėjo klausinėti, kodėl jis rėkia, kodėl mažas, ar tikrai nebuvo sesutės ten, iš kur mamytė jį paėmė, ar ir jos tokios mažos iš pradžių, ką jis mėgsta valgyti, ar jis negalįs jam atiduoti dalį savo pusryčių ir daug kitokių neaiškumų jam kilo.

Žaidimų draugai tačiau yra kol kas nepamainomi jokiais broliukais, ir jis vėl visą dieną dūko su jais. Bet jie jau žinojo apie Linelio atkeliavimą, tai Gintarėliui teko daug kas jiems aiškinti ir atsakinėti.

— Mama buvo išvažiavusi man parvežti sesutės, bet sesutės negavo. Ten, kur duoda, sesutes pabaigė, o broliukų dar buvo, tai vieną tokį atvežė. Bet jam čia nepatinka, ir jis rėkia.

Slinko dienos. Namiškių visas dėmesys buvo naujajam gyventojui. Po truputį, palengva ėmė prie jo prasti ir Gintaras. Jau ir jis kartais ištisas valandas prie jo prasisukinėdavo. Ypač jam patiko būti tada, kada tas miegodavo. Ar jis negalėtų visada tik miegoti ir būti tylus?

Gal jau buvo praėję porą savaičių, kai viena tokia kaimynė, ponia Veronika, sutikusi gatvėj, Gintarėlį užkalbino:

— Na, kaip tavo broliukas? Gal jau didelis.

— Kur ten bus... Ne, jis nėra toks didelis, kaip aš.

— Tai gal jis jau vaikšto?

— Ne, jis dar nevaikšto, bet jau greit vaikščios.

— Sakai greit, tai iš kur žinai, kad greit? Kas tau sakė?

Tada Gintaras norėdamas parodyti, kad jis tai pats žino, kad jis jau nemažas ir nereikalinga, kad jam kas nors sakytų, tai nieko nežinančiai poniai Veronikai iškilmingai ir autoritetingai paaiškino:

— Greitai užtai, kad kojytes jau turi.

JUOZUI BIČIŪNUI

mirus, jo šeimai reiškiame nuoširdžią užuojautą.

ATEITIS

ADOLFUI ŠAPOKAI

mirus, jo šeimai reiškiame nuoširdžią užuojautą.

ATEITIS

„Ateities" rėmėją

DR. S. SAMUŠĮ,

jo mylimai mamytei Lietuvoje mirus, nuoširdžiai užjaučiame.

ATEITIS

BRONIUS ZUMERIS

Dvidešimtas Amžius

Vis labiau pūliuoja atsivėrę tautų žaizdos. Paniurusiomis akimis demonas skaičiuoja tekančias valandas, lyg vandens lašus krintančius į skliding taurę. Viršuje kabo grėsminga ranka suspaudusi pelenus.

O miestų aikštėse ir gatvėse klajoja pranašingas gandas: ne tuose namuose sustojome, kurie pastatyti iš plieno ir geležies, ne tą vyną geriame, kuris noksta mūsų vynuogynuose; ne tą meliodiją skambina lyra, kurios trokšta siela; ne tam triukšmui paruoštos mūsų ausys, kurį neša tuštybėje pailsusi daina.

Rūščiai apsiniaukęs žemės veidas. Nerimsta pasimetusios širdys, putoja pyktis. Niekšybės telkiasi į krūvą, auga ir tunka.

O minios eina tremties keliais gundydamos žinojimą. Be tikėjimo širdyse. Atvertomis burnomis — puotai tarp griuvėsių, kur beverčių aukų dūmai graužia akis ir iškilmių triukšmas užmuša sielą...

Paskutiniai Pasiuntiniai

Sustingo putotos keteros. Nejuda. Tik vėjas lyg iš perkaitusios krosnies gena klaikų vaitojimą.

Tai tyrai verkia...

Ne metais, bet valandomis skuba didysis sunaikinimas — tūkstantį kartų baisesnis, negu Marso pasiuntinys.

O dykuma slenka, krosnis ryja, gaisras plečiasi. Bežadis potvynis užlieja, kas gyva.

Kas, o Viešpatie, ją sulaikys? Kas pagimdys milžiną, kuris glėbiu atstums slenkančią pražūtį? Kas užtvers tvorą mirčiai užsikabinti? Kas įdiegs gyvybės šaknį smėliui? Kas, o Dieve, užpūs degantį vėją ir prikels pabalusius griaučius? Kas sudrėkins supleišėjusias lūpas — pajudins širdį tyrų akmenyje?

Dykuma — miestų viduryje ir kaimų pastogėse: net ir ten, kur smėlis neužpusto akių, kur dar lūpos gali kvėpuoti...

Kodėl žemės vingiuose dreba širdys? Kodėl takuose susigrūdę alpsta milijonai? Kodėl vieškelis be keleivių ir medžių lapai pametė jaukią pokaičio vėsumą?

Dykuma dega! Jos liepsnos siaučia mūsų planetą nuo galo ligi galo. Mes esam dykūnų pasiuntiniai ir atkakliai nešam savo pasiuntinybės misiją. Paskubomis ir su pavydu.

Mes norim būti paskutiniai pasiuntiniai.

Knyga

Vos pabudęs, anksti rytą, pamačiau šalia savęs atverstą nuostabią knygą. Pradėjau skaityti. Bet jau pirmame puslapyje nesupratau nei vieno žodžio.

Tik liepsnojantis rytas žaidė lyg nepasotinamas džiaugsmas. Aš stebėjau degantį visatos altorių. Jo spinduliuose sėmiau viltis ir svajones.

Kaip kulka gręžė mano akys būties kolonas. Bet aš bijojau žengti. Jaučiau žemę ir nedrįsau atsistoti. Aš buvau tarytum aklas... Ištiestomis rankomis graibiausi apie save, nesuprasdamas daiktų reikšmės ir kas toje knygoje parašyta.

Verkdamas draskiau savo bejėgiškumą!

...O šalia manęs gulėjo atversta knyga su daugybe puslapių, kurių aš nemokėjau perskaityti.

Tos knygos vardas — gyvenimas.

Mokykla

Kartu su mano gimtadieniu buvo švenčiamos ir mokyklos atidarymo iškilmės. Nemačiau kas ją statė — šią didžiulę mokyklą. Tik tiek žinau, kad vos sugebėjau ištarti mokyklos vardą, jos durys plačiai atsivėrė pašaukdamos ir mane.

Ne žingsniais, bet džiaugsmo sparnais atlėkiau, nes pavasario sriautais tekėjo mintys ir širdis netilpo krūtinėje. Aš atsidėjęs klausiausi jaunystės rytmečio paskaitos: išdidus, kaip grįžtantis ir neramus, lyg dievybė sugriautos šventyklos.

Čia pat, likimo taku, vaikščiojo išmintis saugodama savo karalystės raktą. Patirties sargai laukė manęs. Bet aš šėlau su pavasario dienomis, nieko iš jų nenorėdamas.

Tik kartą, kai dalį mokslo buvau išėjęs, nuklydau į tamsią girią: be vieškelio, be takelio... Ir ligi šios dienos nežinau, kodėl taip padariau?

Aš tik tiek žinau, kad atėjau į mokyklą, kurioje sekančios pamokos man niekas iš anksto nepasakė. Toje mokykloje išmokau nuostabių dalykų ir praleidau daugybę dienų, kurios buvo nevertos gyventi.

Tos mokyklos vardas — gyvenimo mokykla.

BRONIUS ZUMERIS

PIMASIS SUSITIKIMAS SU „ATEITIMI"

1. Žiupsnelis prisiminimų.

Neprisimenu tikros datos, bet jau buvau berniokas — skaityt ir rašyt pramokęs. Tuo metu, mano gimtinės aplinkumoje, buvo gerokai paplitę laisvamaniškų laikraščių ir knygelių. Mano bendraamžiai skaitydavo — duodavo ir man. Nežinau, kaip visa tai būtų ilgainiui atsiliepę, tačiau aišku, kad jaunai ir imliai dvasiai visa tai turėjo ir darė įtakos.

Tuo laiku, iš vieno atostogaujančio klieriko, gavau pasiskaityti T. Toth knygelę, rodos, „Jaunuolio religija". Labai patiko. Net kelis kartus perskaičiau. Po to nutvėriau O. S. Marden, berods, porą knygelių. Tai buvo persilaužimą suvaidinęs skaitymas. Nuo dabar ir į ateitininkus ėmiau kitaip žiūrėti, nors mano bendraamžiai juos vadino „šventakupriais", „klapčiukais" ir pan.

Kartą, savo gimtinės apskrities mieste, pamačiau knygyno vitrinoje, tarp kitų laikraščių bei žurnalų ir „Ateitį". Nusipirkau. Perskaičiau jos straipsnius. Ypač patiko ideologiniai du straipsneliai. Jaunuolišku protu ėmiau nagrinėti ir perprasti, nes tai buvo „sunkūs" straipsniai, tačiau mintys daug artimesnės mano širdžiai, negu per draugus gaunamoje literatūroje.

Kiek vėliau iš gimtinės parapijos vikaro gavau pasiskolinti du komplektus „Ateities" — dvi dideles knygas storais ir gražiais viršeliais. Atsimenu, kad buvo vasaros pradžia. Žydinčioje pievoje sklaidžiau tų komplektų puslapius ir atsidėjęs skaičiau. Sunku šiandien pasakyti, kiek tie du „Ateities" komplektai turėjo įtakos mana jaunai dvasiai ir galvosenai, tačiau puikiai atsimenu, kaip mano bendraamžis (vėliau komjaunuolis ir vokiečių sušaudytas) pašaipiai pastebėjo: „ruošiesi į davatkų stoną, jeigu tokias šventas knygas skaitai."

Šiandien galėčiau pasakyti, kad jeigu tapau ateitininkas ir stojau į tas gretas, tai tik ankstyvoje jaunystėje susitikimo su „Ateitimi" dėka, ypač jos brandžių ideologinių straipsnių įtakoje.

2. Besikeičiantis „Ateities" veidas.

Visą laiką, kiek mano prisiminimas apima, „Ateitis" buvo išoriniai patrauklus, turiniu — turtingas, ideologiniais straipsniais verčiantis susimastyti, mielas ir artimas žurnalas. Ir dabartinės tremties metais „Ateitis" pasiliko prideramame aukštyje, kai tuo tarpu daug žurnalų suspėjo gimti ir vėl mirti. Tai rodo, kad jos gairės yra teisingos, kad jos pagrindas tvirtas, kad jos šūkis yra virš viendienių šauksmų ir laiko sūkurių.

Į vieną dalyką, mano manymu, „Ateityje" atkreiptinas dėmesys, tai būtent, kad paskutiniu laiku pastebimai sumažėjęs ir susilpnėjęs ideologinis turinys, o imta daugiau laikytis informacinės krypties. Nemanau ginčytis informacijos reikalingumo ir būtinumo iš ateitininkijos veiklos ir gyvenimo. Tačiau „Ateities" pagrindas ne informacijos, bet ideologinis; ne kronikinės žinelės, bet mintis formuojanti asmenybę, budinanti talentus, grūdinanti charakterį ir t. t. Kiekviename žurnalo numeryje privalo būti bent vienas stiprus ideologinis straipsnis. Ir tai neturi būti pripuolamas, bet išplaukiantis iš bendro, keliems metams iš anksto nustatyto, plano. Juos, be abejo, turi paruošti vyresnieji ir tam kompetentingi asmenys. Ateitininkai savo žurnale neturi vengti „senimo" žodžio. Tačiau ir tas žodis neturi būti ištęstas, bet trumpas, aiškus ir gyvas. Toliau reikalinga (ir tai svarbiausia), kad ideologiniuose klausimuose ir nagrinėjimuose nebūtų prieštaravimų, kurių esame turėję. Jeigu tokių atsiranda, juos reikia išlyginti šalia „Ateities", bet ne „Ateityje". „Ateities" principai ir jų rodomas kelias yra aiškus. Tie principai yra „Ateities" stiprybės laidas, kurių laikydamasi ji sulaukė 50 m. jubiliejaus, jų laikydamasi sulauks ir 100-tinio jubiliejaus, nes „Ateities" principai yra nesenstantieji.

3. Žvilgsnis į ateitį.

Pagrindinis dalykas ateities planams yra jaunimas tremtyje. Kol kraštas pavergtas, kitokių perspektyvų nėra. Tačiau tremties jaunimo skaičiai ateitininkijos eilėse nėra gausūs. Jie lengvai galėtų būti dvigubi. Kur yra priežastis? Mano įsitikinimu, šiandieninis jaunimas kaip tik ieško to kelio, kurį rodo „Ateitis". Bet pats jaunimas šį kelią ne visada suras. Jam turi padėti vyresnieji. Kokie? Sendraugiai. Tai jų pareiga ir paskutinis priesaikos žodis — kaip ateitininkų ir kaip katalikų. Jaunimui reikia vadovų, reikia su jais dirbančių ir juos suprantančių. Nepriklausomoje Lietuvoje išaugo būriai ateitininkų (dabartinių sendraugių), bet neužaugo vadų ir vadovų ateitininkijai tremtyje. Garbė tiems, kurie dirba. Tačiau šimtai sendraugių, esančių pasaulio kraštuose, daugelis pirštą nepajudina dėl ateitininkijos veiklos. Šiuo atžvilgiu N. Lietuvos ateitininkijos auklėjime ir formavime buvo padaryta kur nors spraga. Ne mano tema jos ieškoti. Tačiau faktas, kad iš

DR. KAZYS PEMKUS

„ATEITIS" OKUPACIJOS IŠVAKARĖSE

Ne ministerijų ar karo mokyklos įtakoje „Ateitis" ruošėsi sunkiai okupacijai. Ji nebuvo proteguojama, bet priešingai, buvo skriaudžiama tų, kurie neturėjo supratimo apie ateinančias tautai sunkias dienas, tų, kurie dėl savo karjeros buvo akli ir nematė katalikiškojo jaunimo avangardo nuo Panevėžio iki Prienų, nuo Skuodo iki Rokiškio.

„Ateitis", pradėjusi pirmuosius savo žingsnius skurde, nebuvo išlepinta gyvenime. Okupacijos išvakarėse ji buvo ne tik sveika, tvirta, labiausiai skaitoma gimnazijose, bet ir ryžtinga pasisavinti K. Pakšto šūkį: „Pasukti Lietuvos laikrodį 100 metų pirmyn."

„Ateitis" mokėjo ne tik užburti Lietuvos moksleiviją, bet ir jai vadovauti. Ji buvo tiek giliai įsišaknijusi jaunime, jog nebuvo bijomasi persekiojimų ar net būti pašalintam iš gimnazijos.

Jeigu redakcija rasdavo vietos patalpinti kokią korespondenciją, toje gimnazijoje būdavo didelis džiaugsmas. O ką jau bekalbėti, jei ji (redakcija) išspausdindavo kurio nors tos gimnazijos moksleivio eilėraštį ar novelę. Nenuostabu, juk beveik visa jaunoji rašytojų ir poetų karta perėjo „Ateities" mokyklą (pav. V. Mačernis, K. Bradūnas, H. Nagys, P. Jurkus, V. Kazokas, V. Žvirzdys ir daugybė kitų.). Kiti vėl, (pav. A. Šatas, Z. Umbražiūnas) išmo-

---

sendraugių pusės nėra užsidegimo, pagelbos, paskatinimo, tikros ir praktiškos veiklos pavyzdžio pauniesiems ar būsimiems ateitininkams. Ar šita stagnacijos „liga" bus kada nugalėta — abejoju. Vyresniųjų idealistų, vadovų ir pasišventėlių problema yra didžioji tremties ateitininkijos problema. Ji ypač ryški turint prieš akis Australijos ateitininkijos būklę, kur yra gražaus jaunimo, bet nėra vadovų.

Tačiau kas liečia patį „Ateities" žurnalą, tai, be abejo, jis turėjo ir sunkesnių laikų. Tačiau išsilaikė ir sulaukė šio puikaus jubiliejaus. Netikiu, kad pritruks idealistų ir pasišventusių rankų jo puslapiams, nes kova — visa atnaujinti Kristuje — ne silpnėja, bet stiprėja. Tai viena. O antra — dabartinė nenormali būklė (tremtis) juk nesitęs lig begalybės. Ateis permainos, o su jomis atsivers ir nauji darbo ir veiklos barai. Dabartinė būklė yra pasiruošimo tarpsnis darbui ir aukai. Šia prasme linkiu ruoštis ir „Ateities" žurnalui.

kę valdyti žodį ir plunksną, vėliau nustojo reikštis literatūros baruose. Treti nutilo užgniaužti raudonojo teroro. Vieno kito anoniminis žodis retkarčiais atskrenda iš už geležinės uždangos via Sibiro taigos. Jų pavardžių neminėsiu, nes jų ugningas žodis ten miręs, jų mintys surakintos, o jie patys malami komunizmo malūne. Giliausia pagarba tebūnie išreikšta jiems, kurie puoselėjo „Ateitį", kurie auklėjo katalikiškąjį laisvosios Lietuvos jaunimą, jeigu apie juos bus skaudžiai nutylėta. Okupacijos išvakarėse „Ateitis" buvo dinamiška, pradedant pačiais jauniausiais, baigiant ugninguoju kun. A. Sušinsku. Kai 1940 metais raudonieji skėriai nusiaubė tėvynę, „Ateitis" buvo sunaikinta pirmosiomis dienomis. Perdaug trumpi buvo pirmieji keli okupaciniai metai ir perdaug užgrūdintas buvo jaunimas, kad okupantas palaužtų jų dvasią. Buvo tik persiorganizuota slapčiau, su didesniu atsakomybės jausmu ir didesne meile Kristui ir Tėvynei. Kam teko 1940 metų rudenį dalyvauti studentų medikų „Gajos" (Br. Stasiukaičiui vadovaujant), ar inžinierių studentų „Grandies" korporacijų susirinkimuose, kam teko matyti Vėlinių demonstracijas Kauno kapinėse, kam teko stebėti sol. Baltrušaičio vadovaujamo ateitininkų choro religinio koncerto nuotaikas, etc., kiekvienas galėjo matyti, kaip „Ateitis" buvo paruošusi Lietuvos jaunimą sunkiausiems uždaviniams, bandymams, nebijantiems jokios aukos. Nors „Ateities" nebebuvo, bet jos dvasia dar ryškiau švietė pogrindžių tamsoje. 1941 metų perversmas, partizanų kovos ir ne vieno mirtis — tai žvaigždės tamsioje naktyje.

„Ateitis" prisikėlė tremtyje, nes jos uždaviniai ne tik nepasibaigė, bet dar padidėjo. Neturėjimas po kojomis savos žemės, nebesiorientavimas tėvynės problemomis, laisvės snaudulys, indiferentiškumas idealuose ir pasaulėžiūroje, duonos ir žaidimų svaigulys ir daugelis kitų faktorių, jos („Ateitis") ateitį apsunkina. Norėčiau prisiminti, kalbant apie „Ateities" perspektyvas, žodžius, kuriuos tarė vienas ateitininkas, kovodamas už Lietuvos laisvę: „Nors priešas tvirtesnis skaičiumi ir ginklais, mes gi — dvasia ir pasiryžimu. Taigi, nenusiminkime — laimėjimas mūsų pusėje." „Ateitis" turi būti kovos šauklys katalikiškajam tremties jaunimui. Jeigu jaunimas sugebės nugalėti apatiją, jeigu mokės pirtaikyti Dovydaičio, Šalkauskio, Pakšto idealizmą šioms sąlygoms, jeigu įstengs Tėvynę įsivaizduoti ne kaip pasakų šalį ar skurdeivą, bet su meile ir protu pajėgs ją suprasti, analizuoti ir jai pozityviai kurti — laimėjimas bus mūsų pusėje. Visa atiduota į jaunimo rankas.

Per Prizmę

Neseniai teko vartyti jaunučių bei jaunesniųjų ateitininkų programos projektą. Įspūdis labai teigiamas. Pirmiausiai, džiugina faktas, kad šitoje srityje gerai pasidarbuota. Pats konspektas, kupinas praktiškų patarimų, pamokymų, yra geras įrodymas, kad bent kartą pakilome nuo žodinės į veiksminę plotmę. Verta pastebėti, kad ir programos turinys yra efektingai parinktas ir to amžiaus jaunimui paruoštas. Gal tik vieno pasigendu, ko bendrai trūksta mūsų lituanistinėje metodikoje. Tai analoginio metodo panaudojimo. O jis šiose sąlygose galėtų būti labai efektingas, kontrastuojant bei lyginant gyvenamos aplinkos istorinius faktus bei esamą padėtį su lietuviškaisiais reiškiniais. Konkretus pavyzdys: jei jaunuoliai bus aiškinama apie baudžiavą, jos panaikinimą, tuometinį sukilimą (1863 m.) neliks jam toks ryškūs įspūdis kaip sulyginant analogine prasme, tuos visus reiškinius pristatant su Amerikos pilietiniu karu. Taip įvykius gretinant jie įgauna intensyvesnę, jaunuoliui realiau suprantamą formą ir jam lengviau tuos reiškinius suprasti bei įsisąmoninti.

Šias eilutes rašančiam nežinomi tos programos konspekto autoriai; jie verti ateitininkų pagarbos ir padėkos. Reikia tikėtis, kad šio pirmo efektingo darbo paraginti, savo ryžtuose sutvirtėje, jie ir toliau darbuosis programų parengimo plotmėje.

Studentų Ateitininkų Sąjungos Centro Valdyba rimtai svarsto ateitininkams labai opų klausimą: tai globėjų paruošimas moksleiviams atkams. Daug šia tema jau buvo kalbėta, daug raginimų išreikšta, apie pareigas moksleiviui kalbėta, bet labai mažai kas padaryta. Sveikintina tad SAS CV iniciatyva. Reikia manyti, kad ji sueis į glaudų ryšį su MAS valdžia, ir globėjų kursai taps jungtinių sąjungų pastangų vaisium. Be tokių kursų ir aukščiau suminėta programa praranda savo tikrą vertę, nes juk ir ji teparengta tam, kad kompetetingi globėjai, ja naudodamiesi, ugdytų organizacijos atžalyną.

Šie kursai tačiau nėra lengvai surengiami. Tiesa, mes galime išspręsti visus techniškus rengimo klausimus, numatydami vietą, dalyvius, laiką, nakvynes, prelegentus ir t. t. Tačiau itin įtemptą dėmesį šį kartą tenka skirti turinio parengimui. Juk tai prototipo sukūrimas, kuriuo galės naudotis ir ateities centro valdybos ar vietiniai ateitininkų vienetai. Blogas kursų parengimas gali atnešti labai daug žalos. Todėl reikia su visu susikaupimu eiti prie šios užduoties. Nevengtina kviesti jaunimo ugdytojų — specialistų talkon šios programos sudarymui bei pačių kursų pravedimui. Turime savo tarpe nemažai mokslus baigusių jaunuolių, kurie šiandien dirba vietinese mokyklose kaip mokytojai. Yra ir vienas, kitas taurus ateitininkas, kurio praktiškoji patirtis darbuose su jauniausiais federacijos nariais nepamainoma. Visus šiuos talentus reikia panaudoti kursų turinio parengimui. Užduotis nelengva, tačiau be efektingo jos įgyvendinimo nebus ir gerų kursų.

Atskirų vietovių ateitininkų laukia svarbus uždavinys: tai potencialiai gerų globėjų parinkimas. Juk kursai jiems, todėl reikia parinkti šiam darbui gabiausius ir juos nusiųsti į tą susibūrimą. Tik taip sugebėsime visi šiuo vertingu kursų sumanymu pasinaudoti.

Linkime nuoširdžiai, kad šie kursai taptų realybe. Jie ir nebūtų įmanoma jų pačiu artimiausiu laiku pravesti, tai vistiek reiktų juos užplanuoti vėlesniam laikui ir galūtinai vieną kartą juos pravesti dar šiais metais.

Ateitininkiškų leidinių per mūsų organizacijos gyvavimą buvo tikrai nemažai. Neįmanoma būtų juos čia suminėti. Norisi tačiau sustoti ties vienu, bene pačiu jauniausiu, tačiau savo rimtumu, tikrai gerą įspūdį darančiu ir ne vieną ateitininkišką spausdinį pralenkiančiu — ATEITIN. Tai Vokietijoje esančio SAS padalinio neperiodinis leidinėlis (kaip jis save kukliai pavadino). Praeitų metų gruodžio mėn. jis atšventė savo metinį jubilieju. Per tą laiką jis spėjo įgyti savo skaitytojų simpatijas ir įrodė, kad tai tikrai dėmesio vertas leidinys. Anot tą kuklią sukaktį savo rašinyje paminėjo kun. B. Liubino, ATEITIN turi 3 uždavinius: a) dvasinis ryšininkas tarp Europos universitetuose esančios lietuviškos studentijos; b) dvasinio aktyvumo skatintojas tarp jų ir c) studentų dvasios veidrodis. Ir kai pasivartai ATEITIN puslapius, tai puikiai matai kaip vykusiai šie 3 siekimai įgyvendinti. Malonu tą leidinį skaityti, nes jauti rūpestingumu kupiną redaktoriaus kol. K. Žemaičio širdį. Jam ir jo bendradarbiams nuoširdžiai lin-

kime ir toliau siekti šių prasmingų uždavinių atlikimo. Teauga ir testiprėja ATEITIN.

Auksinio jubiliejaus susilaukusius visuomet apdovanojame; taip jau įprasta. Šiais metais gi tą sukaktį mini mūsų žurnalas. Nereikėtų ir jo aplenkti dovanomis. Vertingiausios greičiausiai bus šios 2 konkrečios galimybės: a) parama jubiliejinio numerio išleidimui bei b) prenumerata užsienyje gyvenančiam ateitininkui, kuris pats negali sau ATEITIES užsisakyti. Nereikia juk ypatingų įrodymų, kurie paremtų šių 2 galimybių prasmingumą ir reikalą. Tai visiems aišku. Telieka tik pasirinkti ir įgyvendinti. O geriausia būtų abu prašymus patenkinti. Tik nedelskime. Žaliukai mūsų kišenėse darosi neramūs, jei nori keliauti į Ateities netaip jau turtingą iždą. Padėkime jiems tą kelionę atlikti, juos į Chicago pasiųsdami.

Kiek kartų teko girdėti dejuojančius ateitininkiškų valdybų narius skundžiantis medžiagos trūkumu apie organizacines problemas. Ir tai buvo pagrįstas, problematinis skundimasis. Tačiau šiandien ši problema jau kur kas geresnėje padėtyje. Būtų galima sakyti, ji jau lyg ir išspręsta. Pasirodė ilgai lauktas Ateitininkų Vadovas, parengtas kun. St. Ylos. Tačiau čia pat tuoj kyla kitas problematinis klausimas. Nemanau, kad atsakymas labai teigiamas, optimistiškai nuteikiąs. O įsigyti tą leidinį juk taip nesunku; nėra jis jau ir toks brangus, net 4 žaliukus dar visi galime sukrapštyti. O leidinys vertingas savo informacija ir jį kiekvienam uolesniam ateitininkui reikia ir verta įsigyti. Senuoju Ateities adresu į Brooklyną gromatą nuleidę, netrukus Ateitininkų Vadovą galėsime savo namuose turėti ir į savo bibliotekos lentynose esančių knygų lobį įjungti.

Vytenis

LILIJAI KETURAKYTEI

ir

ANTANUI KULBIUI,

sukūrusiems lietuvišką šeimą, daug laimės linki

ATEITIS

SPAUDOS PUSLAPIUOSE

"Bažnyčia prie Ateities Slenksčio", parašė Peter Giloth, **Hochland,** Gruodžio mėn. 1960 m.

Autorius paveiktas Eucharistinio Kongreso Miunchene pastebi, kad ten susidūrė du tikinčiojo tipai: masė ir individas. Individas jautėsi kažkaip nesmagiai, nes toks išėjimas į viešumą ir masę su tikėjimo paslaptimis atrodė jam tikėjimo nuvertinimas. Tačiau Giloth primena, kad visus rišo kultas ir kad individas rezervuodamasis sau vietą tame santyky, į kurią jis neįsileistų kito, virstų egoistu ir nebūti dideliu krikščioniu. Bažnyčia iš vis nepažįsta konflikto tarp individualizmo ir kolektivizmo — ji yra tikinčiųjų bendruomenė, kuriai priklauso tikintysis. Asmenys sudaro bendruomenę, o bendruomenė vėl yra sąlyga, kad asmuo turėtų asmenybę. Be bendruomenes asmuo virstų individu, o bendruomenė, kuri nesiskaito su asmenybės neliečiamybe, virsta kolektyvu. Todėl bažnyčią negalima pastatyti prieš jai priešingą alternatyvą: elito išvystymą ar masės aprūpinimą, nes jos uždavinys yra pilnas tiesos skelbimas visiems.

Su laiku pasikeitė ir sąlygos. Nebėra daugiau tautos bažnyčios ar krikščioniškų tautų. Tie, kurie atmeta masinius kongresus vaizduojasi bažnyčia kaip kokį abstraktų idealą, pasleptą ir kenčiantį. Tačiau bažnyčia yra gyva. Ji yra surišta su istorija, kuri keičiasi ir tuo keičia bažnyčios vaizdą, kuris turi būti suderintas su jos pastovia vertybe — evangelija, kurios skelbimas yra jos vienintelis uždavinys.

Žvelgdami į bažnyčios pasaulinę istorija, katalikų nuomonės skiriasi. Vieni sako, kad bažnyčia istorijos eigoje buvo visada neklaidinga, kad tie įvykiai, kurie atrodo kaip klaidos, tarnavo bažnyčiai jos tikslui atsiekti. Kiti teigia, kad bažnyčia istorijoj padarė klaidų, kad priešas sugundė ją padaryti klaidingus politinius sprendimus ir tuo pradėti klaidingą išsivystymą. Kaip šios nuomones skiriasi yra pavaizduojama katalikų pažiūromis į bažnyčios sąjunga su Konstantinu. Vieni sako, kad tų laikų sąlygos reikalavo tokio susiliejimo, nes tik taip galėjo bažnyčia vykdyti savo misiją. Kiti, tarp jų ir kardinolas Suhard, laiko bažnyčios ir valstybės susiliejimą klaida ir išsivystymą po jo klaidingu — su kovomis tarp popiežiaus ir imperatoriaus dėl galios ir sujauktu skirtumu tarp Dievo karalysės ir pasaulio. Bažnyčia naudojo pasaulio priemones ir susilaukė blogų rezultatų: Krikštas kardu buvo tik paviršutiniškas ir su renesansu pagoniškumas prasiveržė iš naujo.

Kad istorinės sąlygos buvo tokios, nepateisina klaidos, nes visada buvo nekintantis veiklos įstatymas — evangelija, kuri aiškiai reikalauja 1.) dvasinio ir pasaulinio autoriteto atskyrimo ir 2.) misijos be prievartos.

Išvados iš istorijos ir evangelijos palyginimo nereiškia, kad viskas buvo Dievo nulemta, bet pripažįsta, kad bažnyčios istorija apsprendžiama žmonių. Nors bažnyčia yra mistinis Kristaus kūnas, ji yra taip pat socialinis veiksnys, šios realybės dalis, kuri priklauso nuo visuomeninio gyvenimo įstatymų. Jei tai nepripažįstama, tai kyla pavojus, kad iš mistinio Kristaus kūno liks tik mitas.

Bažnyčia pradėjo naują kelią su neklaidingumo dogma 1871. Į šia dogmą dar vis žiūrima su Konstantiniško periodo akimis, tačiau tikrai suprasta ji gali būti nauja pradžia atpalaiduoti dvasinės tarnybos autoritetą nuo profaniškos galios. Tuo ir bažnyčios misija įgytų naują atspalvį: Ji galėtų lengviau prisitaikyti prie naujų aplinkybių, prie kitų kultūrų. Kitos kultūros žmogui nebereiktų tapti vakariečiu su krikščionybės priemimu.

Eucharistinis kongresas supažindino su kitu naujųjų laikų reiškiniu: mase. Pagal senas nuomones masė reiškė individualizmo galą. Tačiau Guardini savo knygoj "Das Ende der Neuzeit" panagrinėja masę, ir pareiškia, kad masė dar nereiškia žlugimą, o tik naują gyvenimo formą, pasikeitimą. Masės skaičius yra tik viena problema ir Eucharistinis kongresas įrodė, kad bažnyčia gali su ja kopti — mišios apjunge visus. Tačiau tai nėra visos problemos išsprendimas, nes ir naciai ir komunistai moka mases valdyti. Bažnyčia stovėdama prie ateities slenksčio stovi prieš pagrindinį sprendimą, ar ji nori konstantiniškoj tradicijoj tęsti kovą ar atsinaujinti evangelijos dvasioj. Autoriui atrodo, kad daug didesnė ir svarbesnė yra antroji alternatyva. Pasirinkus ją, bažnyčios problema nebūtų tiek masės valdymas ir įtakos plėtimas, bet krikščionybės liudijimas ir įtikinantis bažnyčios dalyvavimas visose visuomeninio gyvenimo srityse,

Autorius mano, kad tokiam pasikeitimui reikalingas pagrindinis pergalvojimas: išmokti Šventą Raštą iš naujo ir pagauti jo dvasią. Jis mano, kad tas kelias vargingas ir ilgas, taip kaip izraelitų kelionė iš Egipto, tačiau jis veda mus kaip ir juos į tėvynę.

Pamaldos St. Benedict's bažnyčioje, Sydney, Australijos ateitininkų suvažiavimo ir sporto šventės proga 1960 gruodžio 27 d.

*

Tarp žmonių yra daug dalykų, apie kuriuos jie nekalba. Ne dėl to, kad tai būtų begėdiška, bet dėl visai priešingos priežasties: Tie dalykai yra tokie kilnūs, kad žodis juos išprofanuotų. Jūk dažnai tik jaučiame, kad kas nors yra kilnu ir gražu; diskusijomis negalėtume tai įrodyti ir net nustojame kalbėję, jei matome kalbos beprasmiškumą, jūk tas žmogus visvien nesuvoks dalyko, jam trūksta takto. "Ko jūs neturite, to jūs nesugausite."

Didieji gyvenimo dalykai yra apsupti tyla; juos nevelka į turgaus aikšte ir neskelbia garsiakalbiais: Senieji graikai yra garsūs dėl savo "tylios didybės". Iš jų kūrinių dvelkia gražus žmoniškumas ir naturalus taktas. Man atrodo, kad ir mūsų liaudies dainos turi to takto, ypatingai, kai jos kalba apie meilę. Kažkaip pajunti per jų subtylumą, jų simbolizmą, kuris pagrindė nutylėjimas ir tuo pačiu stipriausias teigimas, kokia graži ir kilni meilė. Dainos nenaudoja daug žodžių: tik atjojo bernelis, vaikščiojo mergelė — ir nedaug daugiau. Bet ar galima daugiau, ar galima gražiau apie tai kalbėti?

*

NEPATIKO

Atrodo, kad kaikurie taip manė. Štai mūsų nedidelioj lietuviškų plokštelių šeimoj pasirodė nauja, kurios tema meilė. Atrodo, kad leidėjai norėjo ko naujo įvesti į mūsų kultūrinį gyvenimą, gal išlaisvinti šią temą iš liaudies dainų nuobodumo; gal ir manė, kad tie lietuviai buvo per daug puritonai, per daug suvaržyti. Su šia plokštele lietuvių lengvosios muzikos repertuaras tikrai pasiekė vakarų lygį, bet ar jis tik nenusmuko ant kito lygio? Plokštelė supažindina mus su populiariomis pasaulio dainomis. Įdomiausias dalykas yra žodžiai, nes čia vertėjas tikrai įsikarščiavo. Gal tie žodžiai ir buvo tokie originale, tačiau mūsų lietuvių kalboj viskas skamba kitaip. Juk mes net paprasčiausius žodžius naudojame su mažybinėm galunėm, tik kad jie skambėtų švelniau, o šioj plokštelėj visos pietietiškos aistros pakliūva stačiai į lietuvių kalbą. Aišku, niekas neims tuos žodžius rimtai ir neįsijaus į juos; jie tam ir visai nepadardyti. Išklausęs tas dainas gali nusijuokti. Blogas skonis atsiranda tik tada, kai pagalvoji, apie ką čia dainuojama ir kaip kitaip mūsų liaudies dainos tai pasako. Prisimena tie naujosios miesčioniškos kultūros tipai, kuriuos dandame nepriklausomos Lietuvos literatūroj — žmonės praradę ryšius su lietuvišku kaimu ieškodami kažko naujo, ne savito, ir like kažkur paviršiuj kaboti. Man ši plokštelė primena tą procesą: Tolėjama nuo kaimo ir nuo lietuviškos dainos charakterio ir takto. Aš nemanau, kad tas procesas pažanga.

Baigdamas norėčiau paiškinti, kad esu jaunas tiesiogine prasme ir kad tie, kurie šias mintis laikys at-kų "davatkiškumo" išraiška, jų nesuprato.

R.

DARBAI IR ŽMONĖS

PHILADELPHIJOS ATEITININKŲ 50-TIES METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS

Š. m. lapkričio 12-tą ir 13-tą dieną Philadelphijos ateitininkai suruošė iškilmingą ateitininkų 50 metų sukakties minėjimą. Minėjime sulaukta svečių iš Washingtono, Baltimores ir New Yorko.

Šeštadienį, lapkričio 12-tą dieną įvyko koncertas, vakarienė ir po to šokiai. Koncertą išpildė New Yorko miesto operos solistas, Arnoldas Vokietaitis, padainuodamas lietuviškų dainų ir arijų. Po vakarienės į šokius atsilankė gausus būrys jaunimo. Solisto A. Vokietaičio koncertas buvo sekmingas sulaukęs daug katučių ir bendra koncerto, vakarienės ir šokių nuotaika gerai nuteikė minėjimo dalyvius.

Sekmadienį, lapkričio 13-tą dieną, Šv. Andriejaus bažnyčioje įvyko iškilmingos pamaldos. Prieš pamaldas buvo pašventinta moksleivių ateitininkų Pr. Dovydaičio kuopos vėliava, kurios kūmai buvo prof. A. Salys ir p. B. Petrauskienė. Šv. Mišias laikė ir šventei pritaikytą pamokslą pasakė Dr. kun. Širvaitis, ragindamas ateitininkus į dinamišką veiklą, linkėdamas, kad būdami laužo klajojančiomis žiežirbomis neužgestų, bet užkurtų dar didesnius laužus savo močiutės Lietuvos ir Kristaus garbei. Šv. Mišių metu solo giedojo p. Z. Kalvaitienė ir parapijos choras vadovaujamas p. V. Matonio. Gražus ateitininkų burys prisiartino prie Dievo stalo.

Tuojau po pamaldų, Šv. Andriejaus parapijos salėje įvyko iškilmingas minėjimas į kurį prisirinko pilna salė lietuviškos visuomenės. Minėjimą atidarė Dr. A. Juozapavičius, sendraugių skyriaus pirmininkas, iškeldamas ateitininkų kovas, jų principus ir apibrėžė šventės reikšmę. Į garbės prezidiumą pakviesti: prof: A. Sužiedelis, kun. Dr. K. Širvaitis, kun. St. Raila, prof. A. Salys, p. B. Petrauskienė ir p. B. Raugas. Į darbo prezidiumą — R. Puodžiūnaitė, St. Karaška ir K. Pliuškonis. Minėjimui primininkavo K. Pliuškonis.

Jaunesniųjų moksleivių globėja, p. B. Gasperėnienė, pristatė įžodį duoti šiuos jaunučius:

G. Avižonytė	R. Juozapavičius
V. Mačiūnas	A. Ramanauskas
E. Paulaitytė	A. Puznikaitė
A. Šalčiunaitė	A. Šileikaitė
K. Šimkunaitė	J. Krakauskas

Egzaminų komisijos pirmininkė, p. T. Gečienė, perskaitė egzaminų komisijos protokolą. Iškilmingą moksleivio at-ko pasižadėjimą davė: —

M. Raugaitė	M. Gasparėnaitė
B. Sadinauskaitė	T. Gasparėnas
D. Starkaitė	J. Čikotaitė
N. Binkevičiūtė	T. Matijošaitytė
G. Ramanauskaitė	D. Muraškauskaitė
M. Šalčiunaitė	R. Salytė
J. Karaška	G. Šimkaitė
J. Avižonytė	R. Šimkūnas
L. Bakanaitė	R. Šimkūnas
N. Dirmauskaitė	R. Šileika
E. Skladaitis	

Įžodžius skaitė kun. dr. K. Širvaitis. Ženkliukus prisegė Federacijos Vadas, prof. A. Sužiedelis. Įžodininkus sveikino trumpu žodžiu prof A. Sužiedelis ir vėliavos kūmas prof. A. Salys. Įžodininkų vardu kalbėjo A. Skladaitis ir B. Raugaitė. Įžodžio aktas baigtas ateitininkų himnu. Po to prof. A. Sužiedelis, skaitė šiai progai paruošta turiningą paskaitą, ypatingai užakcentuodamas tautiškumo ir religijos reikšmę. "Religija mums nurodo, kas mes esame, o tautybe sudaro pagrindą mums veikti. Tikėjimas ateitininkams labiau apšviečia tautinio veikimo kelią. Ateitininkai myli savo tautą, bet negali mylėti to, ko nepažįstu, tad ateitininkų pareiga yra pažinti savo tautą, jos istoriją, literatūrą ir ypatingai kalbą. Kalboje yra visa tautos širdis ir siela. Kalba yra kaip kalavijas, kuriuo giname savo tautos dvasią ir gyvybę. Šiandien reikia kovoti ne su skelbiama bedievybe, bet su įsigalėjusiu indiferentizmu. Ateitininkams ne vien tik žodžiu, bet ir savo katalikišku gyvenimu bei kilnia asmenybe turi liūdyti Kristų. Ateitininkai negali tenkintis vien tik savo siauros profesijos išsilaisvinimu, bet taip pat privalo įsigyti tiesa pagrįstą pasaulėžiūrą, kuri nurodo tikrą žmogaus gyvenimo prasmę. Po paskaitos sekė sveikinimai. Lietuvių Bendruomenės vardu sveikino B. Raugas, Lietuvių Moterų Atstovybės Klūbo vardu — J. Augaitytė ir raštu — Lietuvos Vyčių Centro Valdybos pirmininkė, E. Šaulytė. Oficialioji dalis baigta Lietuvos himnu.

Toliau sekė meninė dalis. Pranešinėjo R. Puodžiūnaitė. Avižonytė padeklamavo B. Brazdžionio "Šiaurės pašvaistė". Smuikininkė B. Pumpulytė pagrojo Bacho ir kitų klasikų kurinių. Z. Kalvaitienė padainavo lietuviškų dainų, akompanavo A. Kaulinytė. Visos menininkės buvo šiltai priimtos katutėmis. A. Juozapavičius padėkojęs visiems programos dalyviams, išreiškė ypatingą padėką visuomenei už parodytą dėmesį ir gausų dalyvavimą. Po to sekė arbatėlė, kurią paruošė sendraugės ponios. Arbatėlės metu jaunimas padainavo nuotaikingų lietuviškų dainų.

Reikia pastebėti, kad minėjimo ruošimui idėjo daug darbo ir sielos Philadelphijos ateitininkų sendraugių pirmininkas, Dr. A. Juozapavičius, taip pat, ateitininkų ženklu su trispalvėmis ir šūkiu meniškai dekoravęs sceną, A. Gaigalas. **A. P.**

ROMOS DRAUGOVĖ

Gerai pailsėję po XVII. olimpiados, Romos ateitininkai susirinko Casal Monferrato pilyje į savo metinį seimą. Tapo apžvelgti jubilėjiniai metai. Įspūdžius iš Kongreso Chicagoje ir iš vasarinių stovyklų Vokietijoje bei Dainavoje perteikė mūsiškiai dalyviai, prisidėję ten ir savo darbu. Vokietijos jaunučių stovykloje buvo pasigesta vietinės organizacijos paruošimo iš anksto. Pasaulinio Eucharistinio Kongreso metu Muenchene įvykusį gausų ateitininkų suvažiavimą pristatyti nebuvo reikalo, nes dauguma draugovės narių jame patys dalyvavo. Kažin kodėl tik ten silpnai tebuvo atstovaujami Vokietijos moksleiviai ateitininkai, kai tuo tarpu Tėvų Saleziečių auklėtiniai iš Castelnuovo Don Bosco gražiai pasirodė ir kitų tautų katalikiškojo jaunimo tarpe. Visas būrys romėnų taip pat ir aktyviai dalyvavo pereitos vasaros liet. studijų savaitėje, kurią surengė veiklūs Vokietijos ateitininkai, Bernriede prie Starnbergo ežero.

Mūsų vidaus veikloje buvo ypač stengtasi pasiekti Federacijos Valdybos nurodymus jubilėjaus proga. Jaunimas studijavo ir eilėje atskirų sueigų diskutavo ateitininkijos praeitį. Už čia suteiktą paramą ypatinga padėka priklauso prof. Ivinskiui ir tėv. Gidžiūnui. Pati jubilėjinės sukakties data buvo paminėta tylios maldos valanda prie Šv. Pijaus X karsto Vatikano bazilikojee.

Metinis seimas naujai išrinko draugovės valdybą (pirm. — Kun. Jonas Riaubūnas, sekr. — stud. Romanas Kasponis, ižd. — stud. Jonas Staškevičius) ir "revkomą" (pirm. — kun. Kazimieras Dobrovolskis, nariai — stud. theol. Audrys Bačkis, stud. phil. Algimantas Bortkevičius) bei patvirtino pereitais metais įvestą praktiką, studentų sueigas rengti atskirai, tik reikalui esant pasitelkiant vieną kitą vyresniųjų. Patirtis parodė, kad mažesniame būrelyje yra daugiau progos ir drąsos pasireikšti visiems, nors ir tenka susidurti su savo minčių nesubrendimu, sunkumais išsireikšti bei tvarkingai diskutuoti. Vertinga pagalba ateičiai čia bus kun. Ylos vadovas, kurį sutikome su džiaugsmingu dėkingumu. Susirinkimo tęsinyje sendrau-

giai — kunigai atskirai nagrinėjo ateitininkijos penkiasdešimtmetį.

Bendruomenės surengtame Žalgirio mūšio minėjime skaitė paskaitą mūsų prof. Ivinskis, dainavo kol. Albina Uknevičiūtė.

Pirmąjį Advento sekmadienį, jau trečią kartą pakviesti Bolonijos arkivyskupo kardinolo Lercaro, dauguma vykome į šią Italijos komunizmo tvirtovę dalyvauti specialiose adventinėse pamaldose už persekiojimą Bažnyčią. Aukojo Šv. Kazimiero Kolegijos rektorius prel. Tulaba, lydimas mūsų lietuviškų giesmių. Į vakarietiškas sąžines prabylantį prelato žodį Šv. Petronijaus bazilikoje įsidėjo Vatikano oficiozas "L'Osservatore Romano".

Vakarieniavome prie kardinolo stalo su jo pagarsėjusia šeimyna, kurią, be jo sesers ir poros sekretorių, sudaro trisdešimt beišteklių studentų, jų tarpe vienas jaunas turkas ir pabėgėlis vengras, visi kaip sūnūs tėvo namuose. Kas iš mūsų turėjo laimę šioje šeimoje svečiuotis, niekad neužmirš, ką iš tikrųjų reiškia žodis Agape.

Prieš pat Kalėdas studentai turėjo vieną sueigą, kurioje, po kol. Romano Kasponio referato "Lietuvių kunigų uždaviniai išeivijoje ir mes", buvo išsišnekėta dėl artimiausios veiklos, kuri bus kreipiama į vidinį ugdymąsi. Vienas iš labiausiai jaučiamų trūkumų mūsų tarpe yra stoka gyvo ryšio su visuomene, kuriai esame skirti.

Trijų Karalių dieną jaunieji, sekdami Išminčių karavaną, buvo iškilę į Castel Gandolfo, kur yra garsi astronomijos observatorija. Žiūrėjo ten per visokius stiklus, bet, vietoje žvaigždės, tematė tiktai gintarinį, poeto apdainuotą vyną. Gal tai bus jo kaltė, kad netikėtai iššaukti į kovą prieš vietinę tinklinio rinktinę, pergalės laurus turėjo palikti čiabuviams. Romėnai ruošiasi kerštui — vendetta.

SYDNĖJUS

Kristaus Karaliaus ir ateitininkų metinė šventė Sydnėjuje

Pr. m. spalių mėn. 30 dieną Sydnėjaus ateitinininkai šventė Kristaus Karaliaus ir savo metinę šventę.

Šventė prasidėjo pamaldomis Camperdown'e kurias laikė ir šventei pritalkytą pamokslą pasakė kun. P. Butkus. Pagrindinė pamokslo mintis: reikia jaunimui burtis į lietuviškas organizacijas — ateitininkus ir skautus.

Pamaldų metu giedojo „Dainos" choras, vadovaujamas muziko Kavaliausko. Ateitininkai pamaldose dalyvavo su savo vėliava.

5 val. vakaro Bankstowne, Dainavos salėje, minėjimas buvo tęsiamas toliau. Pirmininkė J. Zakarauskaitė garbės prezidiuman pakvietė kun. S. Gaidelį S. J., kun. P. Butkų, p-nią Slavėnienę, dr. A. Mauragį, p. Kovaliauskienę, muz. Kovaliauską ir inž. J. Dirginčių.

Pirmiausia kalbėjo kun. P. Butkus, ragindamas tėvus netik nedrausti savo vaikams jungtis į tautiniai religines organizacijas, bet stengtis juos kuo anksčiau į tas organizacijas įjungti. Buvimas organizacijose mokslui netrukdo ir sulaiko jaunimą nuo nutautėjimo.

Po to sekė įžodis, kurį pravedė kun. P. Butkus. Įžodį davė: Danutė Andrijūnaitė, Gailutė Kuraitė ir Vytautas Mironas. Sidnėjaus ateitininkų kuopos globėjas A. Mauragis įžodį davusiems prisegė at-kų ženklelius. Dėl vykstančių baigiamųjų egzaminų dar kiti trys negalėjo dalyvauti.

Po įžodžio Newcastelio lietuvių kapelionas kun. S. Gaidelis S.J. skaitė paskaitą, kurią pirmoj eilėj skyrė įžodį davusiems jauniesiems ateitininkams, iškeldamas charakterio ugdymo ir valios mankštinimo reikalą. Pabaigoje prelegentas sveikino naujai su Ateities organizacija įžodžiu susirišusius, Newcastelio ateitininkų Vytauto Mačernio kuopos vardu.

M. Mauragis sveikinimo žody pabrėžė, jog yra svarbu žiūrėti, kad mūsų jaunimas burtųsi į organizacijas, kurioms rūpi lietuvybės ir krikščionybės išlaikymas.

Muz. Kavaliauskas džiaugėsi, kad nemaža dalis ateitininkų dalyvauja chore ir rūpinasi lietuvybės išlaikymu. Ateitininkai neklausia, ar šiuo metu reikia būti lietuviais, o tik klausia ir rūpinasi, kaip išlikti lietuviais ir kaip išlaikyti lietuvybę.

Inž. J. Dirginčius savo žody pažymėjo, jog ateitininkų kelias nėra lengvas, tačiau reiškė viltį, kad jauniesiems pasiseks įveikti pasitaikančias kliūtis sustiprės dvasia ir ištvers savo pasiryžimuose.

Pasibaigus sveikinimams, buvo sugiedotas ateitininkų himnas.

Meninė dalis prasidėjo deklamacija: O Kristau, B. Brazdžionio. Deklamavo V. Pužaitė.

Vaizdelį „Patekės Saulutė" parašė ir scenai paruošė jaunųjų ateitininkų globėja M. Mykolaitytė - Slavėnienė. Gražiai suvaidino du kareivėlius: K. Laukaitis ir A. Pužas; žaidžiančias mergaites: B. Aleknaitė, A. Intaitė, L. Laukaitytė, A. Mišeikaitė, V. Pužaitė, R. Slavėnaitė. Gerąją laumę — D. Mišeikaitė. Rugiagėlių šokį išpildė tos pačios mergaitės.

Toliau sekė dainos. Jaunuosius dainuoti išmokino ir scenoj vadovavo kun. P. Butkus. Akordeonu akompanavo A. Plūkas. Buvo sudainuotos sekančios dainos: Kaip obelis — mamyt palinkus — kun. P. Butkaus; Trijų seselių jaunam broleliui — liaudies daina; Lėk sakalėli — liaudies daina; Dainuokim sesės mes jaunystėj — kun. P. Butkaus.

Po dainų A. Intaitė padeklamavo V. Kastyčio — Maldą. Tuo jaunieji ir užbaigė savo programą.

Scenoj pasirodė A. Plūko vadovaujamas „Rožyčių" dvigubas kvartetas. Dainavo: Po girelę vaikščiojau, O Lietuvos kareivėliai, Rausvuose rytuose teka saulelė ir Funicula — kaip priedą, publikai pageidaujant.

„Rožyčių" dainomis ir buvo baigta meniškoji dalis. Programą pranešinėjo V. Lašaitis.

Jaunųjų ateitininkų tėveliai programos vadovams — p-niai Slavėnienei, kun. P. Butkui ir A. Plūkui, įteikė gėlių ir dovanėles.

Pabaigoje įvyko programos dalyvių ir įžodį davusių bendri užkandžiai, kuriuos paruošė tėveliai. Bendrai šis pasirodymas buvo įmanomas tik padedant tėveliams. Jie leisdavo naudotis patalpomis susirinkimams ir repeticijoms, parūpindavo transportą ir pan.

Tai jau trečias jaunųjų pasirodymas. Du kart minint Kristaus Karaliaus šventę ir vieną kartą minint Motinos Dieną.

Minėjimas praėjo jaukioj nuotaikoj. Ne vien tėveliai džiaugėsi jaunųjų pasirodymu, bet ir kiti minėjiman atsilankę svečiai.

Dalyvavęs

TORONTAS

Toronto Studentų Ateitininkų draugovės susirinkimas įvyko vasario 5-tą d. ponų Šapokų bute. Pirmininkavo Tadas Mureika, sekretoriavo A. Kuolaitė. Pagrindinė susirinkimo dalis buvo kun. dr. Gaidamavičiaus paskaita apie egzistencializmą: ką jis moko, iš kur kilo, kokia jo įtaka moderniame pasaulyje ir kaip, mes, ateitininkai turime į jį žiūrėti. Paskaitą sekė gyvos diskusijos.

Einamuose reikaluose buvo iškeltas klausimas dėl kursų ruošimo tiems, kurie dar nedavė priesaikos. Šie kursai bus pranešti sekančiame susirinkime, vasario 26-tą d. Jiems vadovaus Kęstutis Skrupskelis. Dėl Pax Romanos dienos paminėjimo, nutarta susijungti su Newman Klubu ir kitom priklausančiom Pax Romana organizacijomis ir mėginti tą dieną bendrai paminėti.

Susirinkimui pasibaigus, sekė skanios vaišės. Malonioj nuotaikoj pasikalbėję ir plokštelių pasiklausę išsiskirstėme.

Kas gerai galvoja, tas kuria. Kas nori kurti, turi gerai galvoti.

G. E. Lessing

Garbės Prezidiumas: iš k. į d. — B. Raugas, prof. A. Salys, B. Petrauskienė, S. Sužiedėlis, kun. St. Raila, kun. K. Širvaitis.

Nuotr.: Vincentas Gruzdys

AUKOS JUBILIEJINIAM NUMERIUI

Korp! Gaja	50.00
Prel. M. Krupavičius	33.00
Dr. A. ir J. Damušiai	10.00
Dr. J. Meškauskas	10.00
Dr. St. Samušis	10.00
L. Barauskas	5.00
Dr. A. Šidlauskaitė	5.00
Kun. A. Kardas	5.00
Pr. Urbutis	5.00
J. Šoliūnas	5.00
G. Bajorūnaitė	3.00
J. Staniškis	3.00

Po $2.00 aukojo

Indrė Paliokaitė, Austė Paliokaitė, St. Juozapavičius, M. Astraitė, kun. L. Kemėšis.

Po $1.50 aukojo:

J. Žilionis, V. Barisas, V. Bindokas, J. Karpavičius, H. Idšelis, Dr. A. Valiuškis, J. Dėdinas, V. Noreikaitė, kun. J. Pragulbickas, K. Juškaitė, J. Strimaitis, Ald. Kurapka, V. Čižauskaitė, P. Zaranka, J. Zaranka, D. Polteraityte, D. Mikaitė, kun. B. Agilis, A. Gladkauskas, B. Neverauskas ir D. D. Staniškiai.

Los Angeles sendraugių Skyrius
per V. Kazlauską pagal sąrašą

Alė Rūta	2.00
J. Gobis	1.00
B. Graužinis	2.00
A. Brazdžionienė	1.00
J. Butkus	1.00
J. Ažuolaitis	1.00
P. Raulinaitis	1.00
K. Karuza	1.00
V. Prizgintas	1.00
F. Kudirka	1.00
J. Medziukas	2.00
A. Balsienė	1.00
V. Kazlauskas	3.00

Bostono Sendraugių Skyrius
per Br. Paliuli pagal sąrašą

J. Leimonas	5.00
J. Vembrė	5.00
Br. Paliulis	3.00
K. Barūnas	1.00
O. Girniuvienė	1.00
J. Lapšienė	1.00
P. Kaladienė	1.00
Vl. Kulbokas	1.00
R. Petronienė	1.00
V. Gieniuvienė	1.00

Garbės Prenumeratas Prisiuntė.....

Kun. dr. I. Urbonas	10.00
A. Pargauskas	10.00
Kun. dr. K. Širvaitis	10.00
Kun. P. Patlaba	10.00
J. Šoliūnas	10.00
Kun. J. Pragulbickas	10.00
J. Lieponienė	10.00
Prof. B. Vitkus	10.00
Petras Spetyla	10.00

Europos skaitytojų sa-tai padengti aukojo:

Prof. B. Vitkus	10.00
J. Žilionis	1.00
Kun. J. Stankunas	2.00
G. Repčienė	1.00
J. Karpavičius	1.00
St. Juozapavičius	2.00
Dr. P. Kazlas	2.00
Prel. M. Krupavičius	6.00
E. Juknevičienė	4.00
Kun. B. A. Rutkauskas	1.00
V. Noreikaitė	0.50
Kun. J. Pragulbickas	6.50
E. Narbutis	2.00
T. Kazlauskienė	1.00
Dr. P. V. Vygantas	3.00

Visiems aukotojams ir garbės prenumeratoriams "Ateities" Administracija nuoširdžiai dėkoja.

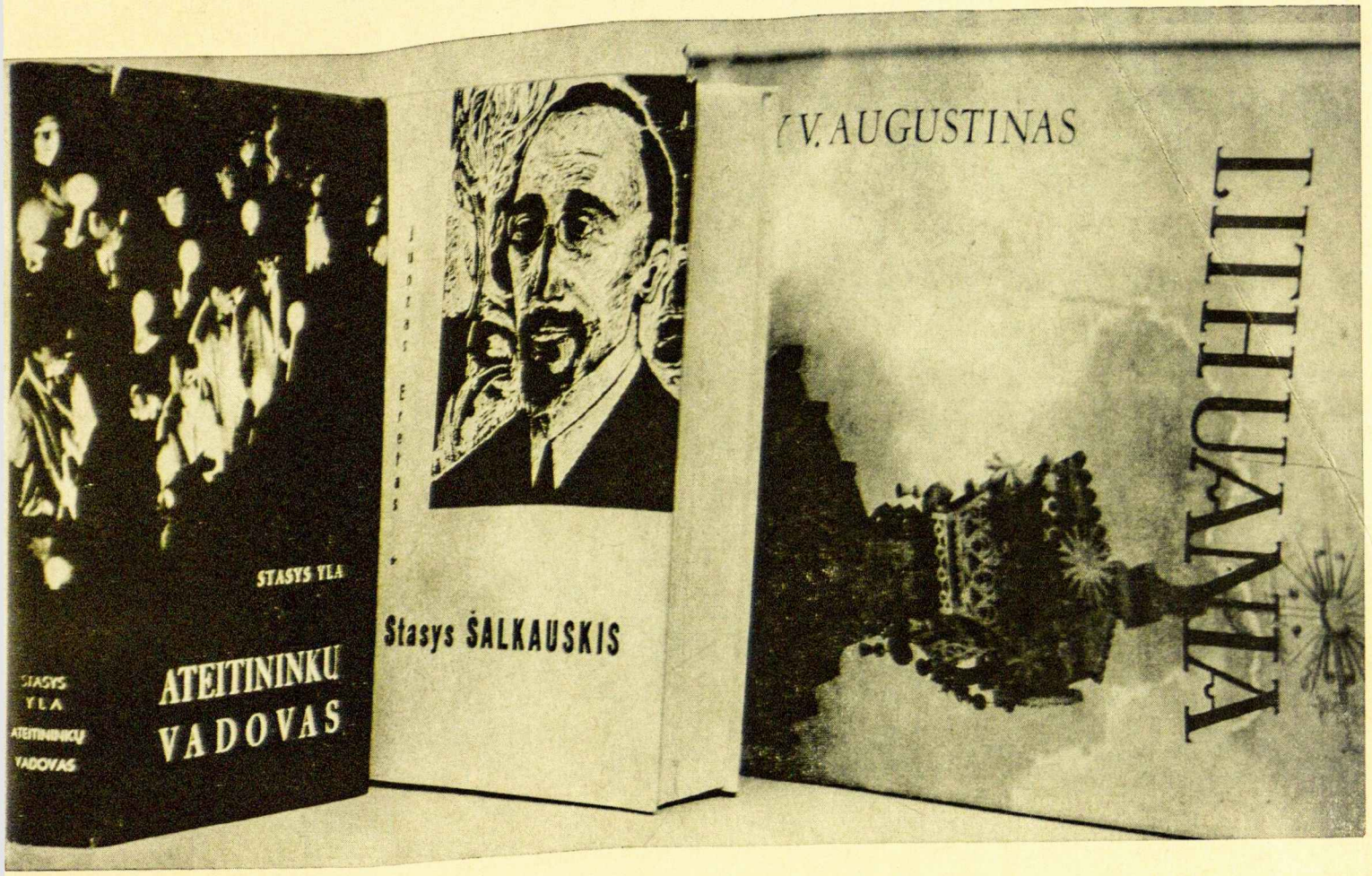

GERIAUSIA DOVANA YRA KNYGA

Ateitininkų Federacijos leidykloje ATEITIS galima gauti šias knygas:

Vyt. Augustino — Lietuvos vaizdų albumas LIETUVA	5.00 dol.
Kun. St. Ylos — Ateitininkų Vadovas	4.00 dol.
Prof. J. Ereto — Stasys Šalkauskis	4.00 dol.
Prof. St. Šalkauskio — Ateitininkų Ideologija	3.00 dol.
Vysk. V. Brizgio — Negesinkime Aukurų (atpiginta)	1.00 dol.
Kun. J. Petrėno — Šv. Pijaus X (atpiginta)	1.00 dol.
Sibiro lietuvaičių maldaknygė — Marija, gelbėki mus	1.00 dol.
Vitalijos Bogutaitės — Veidordis jūros dugne	2.00 dol.
Kalėdiniams sveikinimams atviručių (20 su vokais)	1.00 dol.

Užsakymus siųsti:

Ateitininkų Federacija
916 Willoughby Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

Visi šie leidiniai gaunami ir pas platintojus.

ALp(LKA)1786
1961, Nr.3

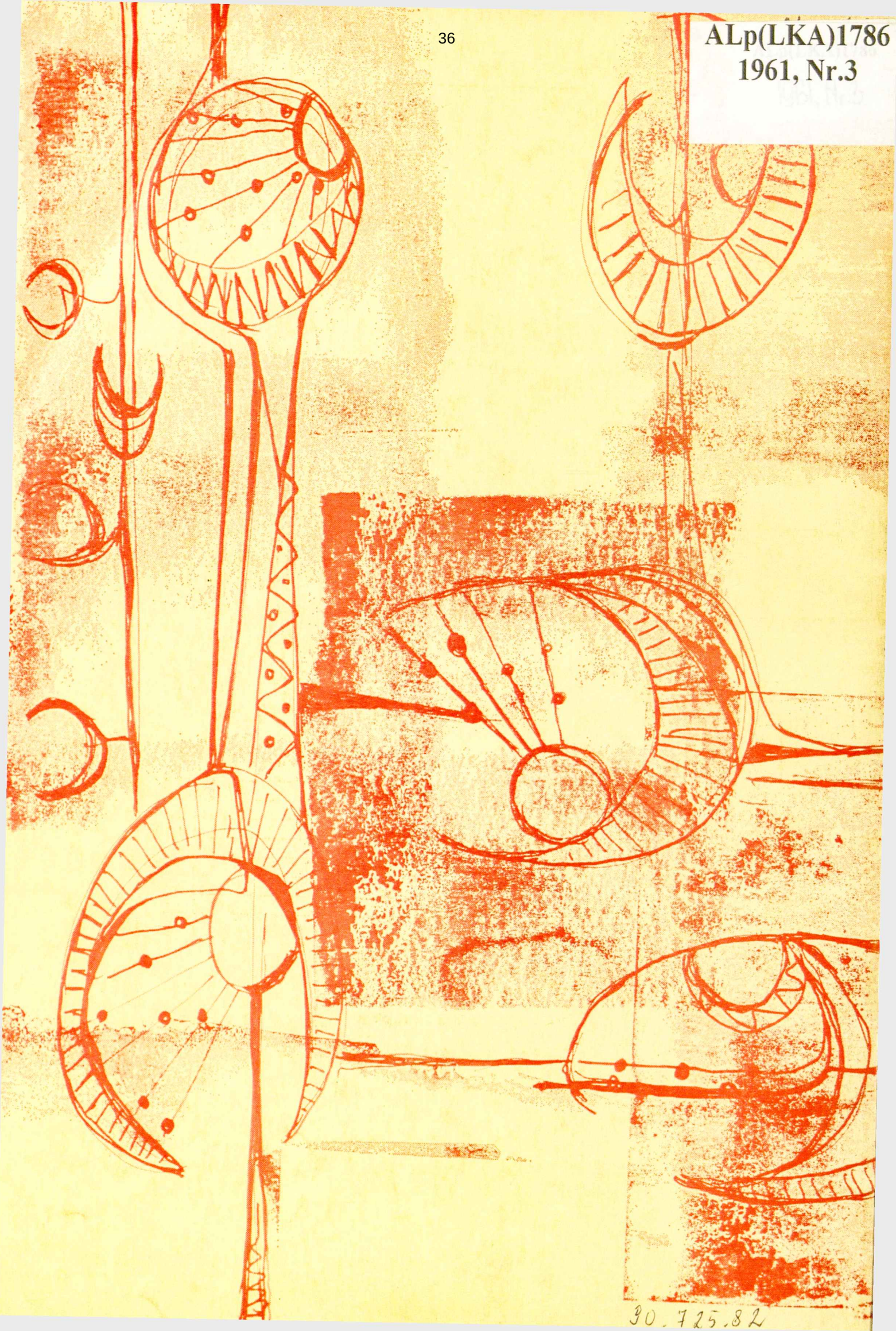

90.725.82